

Str.

- 7: *Ragabas* – hra Victoriena Sardoua (1831–1908), přel. J. Pešek, v Proz. div. poprvé 13. 1. 1875; režie K. Šimanovský. – Ustavením mladočeské strany v roce 1874 se dosavadní rozpory v českém národním táboře vyhrotily do veřejného politického boje. Inscenace Ragabase byla jeho projevem v Prozatímním divadle, v jehož vedení se staročeši pokoušeli zajistit si trvalý vliv. Proto ignorovali i podniky, jejichž výtěžek byl určen pro dostavění Národního divadla, jestliže nebyl tento vliv zajištěn. Tak například bojkotovali oblíbený každoroční pražský ples, národní besedu, který se konal 11. 1. 1875; staročeské listy odmítly uveřejnit jakékoliv oznámení týkající se besedy a Palacký s Riegrem se plesu nezúčastnili. Později se staročeši snažili vnést stranická hlediska i do práce Umělecké besedy, kterou v roce 1876 opustili, a do organizace peněžních sbírek na Národní divadlo; *nedávno v pražském divadle německém* – 2. 1. 1875 byla vypískána Schillerova veselohra *Ich habe mich rasieren lassen*; *Byl v divadle koncert* – klavírní koncert Alfoníny Weissové 1. 12. 1862, na kterém Nachbauer zpíval německé písně; intendant Rieger byl tehdy mimo Prahu; *Družstvo* – podnikatelské Družstvo Král. českého zemského divadla, které od r. 1866 řídilo správu Prozatímního divadla;
- 8: *jistý člen správy* – F. V. Jeřábek, redaktor Pokroku, viz Denní zprávy, Nár. listy z 15. 1. 1875; *ve včerejším jednom zaslánu* – ve Veřejné hovorně Nár. listů z 15. 1. 1875;
- 9: „*Petrovský*“ – u Sardoua pův. Petrovlský;
- 10: *ichnografie* – půdorysné zobrazení; *Napsalť do Politik* – 22. 1. 1875 v odstavci Tageschronik;
- 11: *Sirachův verš* – z novozákonní knihy Ecclesiasticus, za jejíhož autora je považován Jesus Sirach; „*věčně různý ve svém hnutí*“ – upravený citát z Hálkova Alfréda;
- 12: *začalo se . . . sbírat pro národní gymnasium na Slovensku* – v Martině; gymnasium chtěla zříditi evangelická církev, která se měla do čtrnácti dnů vykázat ročním příjmem 6000 zl.; *Posud na Kalvárii . . .* – verše z Nerudovy básně *Na peštské Kalvárii* (viz *Básně I*, str. 322); *Katinka heilbronská* – hra Heinricha Kleista (1777–1811), v Proz. div. poprvé 14. 7. 1865; referát je o provedení z 16. 1. 1875; *Musi navenek* – veselohra Jeana Bayarda (1796–1853), v Proz. div. poprvé 3. 2. 1863; referát je o provedení z 19. 1. 1875; *J. V. Slukov* – vl. jm. Jakub Vojta (1847–1903), v letech 1865–1875 vystupoval

u různých společností; po uvedených pohostinských vystoupeních byl přijat do Prozatímního divadla;

- 13: *Angot, dítě pařížské tržnice* – opereta od Charlese Lecocqa (1832–1918), text napsali Claville, Siraudin a Koning, pro české divadlo upravil Jindřich Böhm (1839–1916), v Proz. div. poprvé 4. 2. 1875; *česká aréna na Smíchově* – letní divadlo na místě dnešních kasáren Julia Fučíka, postavené r. 1871 Pavlem Švandou ze Semčic a jeho ženou, herečkou Eliškou Peškovou, zbořené r. 1885; *Angot*, provedená tu v létě 1874, měla 37 repríz; *direktorium* – zde představitelé staročeského Družstva;
- 14: *Čech* – Adolf Č. (1842–1903), první kapelník Proz. a Nár. div.; *Sádkova* – Ema S.-Maislerová (1850–1925), mezzosopranistka Proz. div., za Smetanova řízení opery představitelka postav starých žen; *Boschetti* – Terezie B. (1845–1911), v l. 1874–1881 působila v Proz. div.; *Seifertová* – Terezie S. (1844–1914), roz. Ledererová, choť herce J. Seiferta, v l. 1867–1889 členka Proz. a Nár. div.; *Hynková* – Magdaléna H. (1815–1883), herečka Stav. a Proz. div., představitelka starých žen; *Šamberk* – Ferdinand Š. (1838–1904), herec a režisér Stav. a Proz. div.;
- 15: *Mošna* – Jindřich M. (1837–1914), představitel komických postav; vrchol jeho tvůrčí činnosti spadá až do období Národního divadla; *Krössing* – Adolf K. (1848–1933), buffo tenor Proz. a Nár. div., interpret zejména postav Smetanových oper; *Kinský* – Čeněk K. (nar. 1845), od r. 1873 barytonista Proz. div.; *Koubek* – Ferdinand K. (1837–1915), od r. 1869 člen opery Proz. div.; *Pazáková* – členka operního sboru Proz. div., účinkovala i v činohře; *Monika* – hra J. J. Kolára, v Proz. div. poprvé 29. 1. 1863; referát je o představení z 11. 2. 1875; *Veverkova* – Helena V. (1854–1883), působila v l. 1872–1874 v Proz. div.; *Mikulášské divadlo* – ochotnické divadlo v bývalém benediktinském klášteře na Starém Městě; hrálo se v něm od r. 1816;
- 16: *Malá* – Otýlie Sklenářová-M. (1844–1912), od r. 1863 herečka Proz. a Nár. div.; *strašidelné to obsazení* – Věrnostu hrál Fr. Kolár, Odolana Slukov, Beneše Chvalovský, Lamberta Chramosta, Ondřeje Šmaha, Hypolita Bittner, Spiridiona Polák, Rokose Mošna; *Pan ředitel* – Jan Nepomuk Mayer (1818–1888);
- 17: *repertoár letošní zimy* – od prosince 1874 do března 1875 obsahoval repertoár přibližně dvě třetiny frašek a her lehčího rázu; stejné stanovisko jako Neruda zastávala i Jednota dramatických spisovatelů a skladatelů českých, která na jaře roku 1875 zaslala divadelnímu družstvu „spis o pěstování české dramatické literatury na Zemském divadle“, podepsaný G. Pflégrem Moravským a V. Vlčkem; *způsoby a činy nové správy* – Neruda naráží na Mayerova úsporná opatření, zejména na snižování gáží a propouštění, která drasticky zasahovala do divadelního souboru a vedla dokonce k sebevraždě tenoristy Součka; *veřejnými skandály pracovali* – od roku 1873 je vyvolávala Politik, která napadala umělecké vedení divadla, zejména B. Smetanu; vyvrcholením byly

- anonymní fejetony O českém divadle, otištěné v době od 12. do 26. září 1874;
- 18: *včerejší Tagesbote aus Böhmen* – v článku Ein faules Projekt ze 16. 2.; *pan Wirsing* – Rudolf W. (1814–1878); za správy mladočeského Družstva v letech 1876–1877 se stal ředitelem Proz. div.; *při jakés schůzce v Jindřišské ulici* – tj. v redakci Politik; *vypůjčit se peněz od spořitelny* – Sladkovský získal roku 1874 pro Sbor pro vybudování Národního divadla půjčku 200 000 zl. od České spořitelny;
- 19: *chtěl němčině otevřít zadní dvířka* – narážka na Nachbauerův koncert, viz vysv. k str. 7; *Šimanovský* – Karel Š. (1825–1904), u českého divadla působil již od roku 1845; *Chramosta* – Josef Ch. (1829–1895), po delším působení u různých kočujících společností od roku 1858 člen Stav. div., pak Proz. div., kde působil jako režisér; *samožvaná deputace* – v červenci 1866 po odchodu ředitele F. Thoméa požádala deputace herců vedená Šimanovským ředitele německého divadla Wirsinga, aby se ujal také správy českého divadla (o Nerudově postoji k tomuto problému viz článek Zase o divadle, – třebaž v bouřné době v Nár. listech 17. 7. 1866, Div. III, str. 128–131);
- 20: *Princezna Georges* – drama Alexandra Dumase syna (1824 až 1895), přel. Antonín Pulda; poprvé provedeno v Proz. div. 19. 2. 1875 ve prospěch Julie Šamberkové; *vice děl Dumasových* – Dáma s kaméliemi byla provedena v Proz. div. 13. 5. 1873, Žena Claudova 8. 1. 1874; *kontroverza o moderní dramaturgii francouzské* – viz Nerudův článek Pannopanna, Žerty hravé i dravé, str. 149; *Max Nordau* (1849–1923), něm. fejetonista, povídkář a dramatik; *Pester Lloyd* – budapeštský liberální deník německy psaný a vydávaný od r. 1854;
- 21: *gotaský almanach* – genealogická, diplomatická a statistická ročenka vydávaná v Gotě od r. 1763; *komi* – obchodní příručí; *za císařství* – v letech 1852–1870;
- 22: *Marguerita* – postava Margueritte Gautierové, „dámy s kaméliemi“ z Dumasovy hry; *Lukrécia* – římská žena, která po zneuctění synem krále Tarquinia Superba spáchala sebevraždu; byla Římany uctívána jako vzor ctnostné manželky;
- 24: *poklady Golkondské* – podle indického města Golkondy, známého naleziště diamantů;
- 25: *Piron* – Aimé P. (1640–1727), franc. básník; *Louvet de Couvrai* – Jean Baptiste C. (1760–1797), franc. politik a spisovatel;
- 26: *Seume* – Johann Gottfried S. (1763–1810), něm. spisovatel a básník; *žena Claudova* – nevěrná žena ze stejnojmenného dramatu A. Dumase ml.;
- 27: *mravokárná dramata Ostrovského* – hry ruského dramatika Aleksandra Nikolajeviče O. (1823–1886) Chudoba cti netratí, Výnosné místo a Bouře, provedené v Proz. div. v roce 1867, 1869 a 1870; viz Div. III, str. 233–235 a Div. IV, str. 52–55 a 125–128; *Jacob* – asi Friedrich Heinrich Jacobi (1743–1819), něm. filosof;
- 28: *Tue-la!* – Zab' ji!

- 29: Šamberková – Julie Š. (1847–1893), v l. 1867–1876 herečka Proz. div.;
- 30: Bittner, Šmaha, Slavinská, de Pauli, Volfová, Pulda – členové Proz. a později Nár. div. Jiří B. (1846–1903), který působil i jako překladatel, Josef Š. (1848–1915), Jindřiška S. (1843–1908), Leopoldina de P. (1847–1903), Adéla V. (1846–1920) a Antonín P. (1848–1894); *L'ordre règne à Varsovie* – Ve Varšavě vládně pořádek; okřídlené rčení pro zastírání skutečného stavu věcí; *Don Carlos* – Nerudův referát je o provedení z 2. 3. 1875;
- 31: „arénní komik“ – 7. března přinesla Politik v rubrice Böhmische Bühne o Seifertově benefici zprávu, ve které vytkla komické pojetí role;
- 32: *vzorem Devrientovým* – podle něm. herce Karla D. (1797–1872); *Dawson, Dessoir, Levinski* – něm. herci Bogumil D. (1818–1872), původem Polák, Ludwig D. (1819–1874) a Josef L. (1835–1907); *cul de Paris* – tzv. honzík na dámských šatech; *Oranien* – postava z Goethova Egmonta;
- 33: *Kolár mladší* – František K. (1830–1895), herec a režisér Proz. a Nár. div.; *vliv Rossibo* – Neruda míní napodobování projevu italského herce Ernesta R. (1827–1897), který v červnu 1874 vystoupil v Praze v Othellovi a v titulní roli Delavignovy hry Ludvík XI.; *Zášť* – drama Victorienu Sardoua, v Proz. div. provedeno poprvé 21. 3. 1875;
- 34: *propadla v divadle pařížském* – premiéra byla v r. 1874; *Oncle Sam* – premiéra v Paříži v r. 1873, v Praze v Nár. div. 29. 1. 1885;
- 35: *Gerstenbergův Ugolino* – hra něm. spisovatele Heinricha Wilhelma von G. (1737–1825) s drastickými obrazy otce a synů, kteří umírají ve vězení hladem; *boje a rozbroje guelfské a ghibellinské* – mezi přívrženci papeže a císaře ve středověké Itálii; *capitano del popolo* – vůdce lidu;
- 37: *Kolár* – František Kolár;
- 38: *hraje úlohy, které nemá* – viz str. 29; *Giroflé-Girofla* – opereta Charlese Lecocqa, text od Alberta Vanlooa (1846–1920) a Eugena Letteriera, přel. Bedřich Peška; v Proz. div. poprvé 31. 3. 1875; *opereta Angot* – viz str. 13;
- 39: *Vávrova* – Helena V. (1851–1910), v r. 1872 sopranistka Novoměstského divadla; *Maislerová* – Sáková-M., viz vysv. k str. 14; *Musilová* – členka operního sboru, hrála též drobné úlohy ve zpěvohře i činohře;
- 40: *ze ... společné dílny dvorských dekoratérů vídeňských* – Carla Brioschi (1826–1895) a Hermanna Burgharta (nar. 1835); *Můj Vojtíšek* – hra se zpěvy od něm. spisovatele Adolfa L'Arrongea (1838–1908), české zpracování od Jindřicha Böhma, hudba od Rudolfa Biala (1834 až 1881) aj.; v Proz. div. poprvé 9. 4. 1875; *Anzengruber* – Ludwig A. (1839–1889, pseud. L. Gruber), autor lidových povídek a dramát; *Raimund* – Ferdinand R. (1790–1836), vídeňský dramatik; „*Rührstücke*“ – něm. sentimentální hry z měšťáckého prostředí na konci 18. a na počátku 19. stol.;
- 41: *Voilà tout!* – To je vše!; *sl. Čermáková* – Marie Č., členka Pištěkovy společnosti; *Josefina Čermáková* (1849–1895), žačka Peškové, Malé

- a Šamberkové, představitelka sentimentálních rolí; r. 1873 odešla do Výmaru;
- 42: *lůžce jedenácti ředitelů* – je míněno asi vedení divadla; *don Alfons* – bratr dona Carlose, představitele španělské reakce a odpůrce zvoleného krále Alfonse IV.; za jeho pobytu ve Štýrském Hradci vypukly proti němu 27. dubna 1875 studentské bouře; *Pokrok* – staročeský deník; věnoval případu Alfonsovu velkou pozornost a komentoval ho jako akci protistátních živlů; *vídeňský krach* – krach na vídeňské burze v r. 1873;
- 43: „*panem et circenses*“ – chléb a hry, taktika římského patriciátu pro utišení nespokojenosti lidu; *svá velká divadla zavírá* – narážka na úpadek divadla Fr. Strampfera v r. 1871 a na potíže Stadttheatru; *česká divadla dvě* – vedle Proz. div. míněna Národní aréna vybudovaná staročechy naproti Pštrosce; hrálo se v ní v l. 1876–1880;
- 44: *po velkonocích ale už ne* – po velikonocích r. 1875 vypršela lhůta, na kterou mělo Proz. div. v nájmu dosavadní, tj. staročeské Družstvo; *Thomé* – Franz Th. (zemř. 1872), ředitel Proz. div. v l. 1862–1864 a 1865–1866; *Liegert* – František L. (1803–1881), řídil Proz. div. od března 1864 do června 1865; *Švanda* – Pavel Š. ze Semčic (1825–1891), v l. 1862–1866 dramaturg a vrchní režisér Proz. div.; *Čížek* – dr. Antonín Č. (1833–1883), člen podnikatelského Družstva Král. českého zemského divadla v l. 1866–1874; *Strakatý* – Jan S. (1835–1891), právník, člen divadelního Družstva, syn pěvce Karla Strakatého; *divadlo za branou* – míněna Národní aréna, viz vysv. k str. 43; *titěž lidé, kteří . . . zaváděli němčinu* – míněni staročeši, narážka na Nachbauerův koncert; viz vysv. k str. 7; *do rukou ředitele . . . divadla německého* – R. Wirsinga; viz vysv. k str. 18; *různého opatření lidí strany svobodomyslné* – tj. založení podnikatelského Družstva, viz vysv. k str. 7;
- 45: *nyní Španělé nejhloupější* – narážka na soudobé občanské boje ve Španělsku; *Pobostinské hry Josefiny Čermákové* – viz vysv. k str. 41; v době od 8. do 28. 6. vystoupila ve hrách Miláček Štěstěny (od Ch. Birch-Pfeifferové), Staří mládenci (od V. Sardoua), Angot (od Ch. Lecocqua); *Různá žena* – fraška se zpěvy od O. F. Berga (vl. jm. Ebersberga, 1810–1887), s hudbou kapelníka Pleiningra; za Chramostovy režie provedeno v letním divadle na hradbách poprvé 17. 6. 1875; *dle schopností jisté herečky vídeňské* – jde o Josefínu Gallmayerovou (1838–1884), známou subretu;
- 47: *Herodotovo vypravování* – v Dějinách ve vypravování o Sauromatech; *Čtem sice* – v Rukopise zelenohorském v básni Libušin soud; *Hněvkovský se do něho vložil* – Šebestián H. (1770–1847), v epické básni Děvín; *Karel Egon Ebert* (1801–1882), pražský něm. spisovatel, autor eposu *Vlasta* z r. 1829;
- 48: *Frič založil . . . dramatickou trilogii* – drama *Libušin soud*, které bylo napsáno r. 1862 v Ženevě; *Friedrich Karl Schubert* (nar. 1832), něm. žurnalista a spisovatel; *německých truchlober Vlasta je několik* – např. Leo Meissnera (z r. 1868); *Vlasta oder . . .* – *Vlasta aneb Dívčí válka*,

- tragédie v pěti dějstvích; *Raupach* – Ernst R. (1784–1852), plodný něm. spisovatel;
- 50: *Malíři* – veselohra něm. spisovatele Adolfa Wilbrandta (1837 až 1911), přel. Bohumila Klimšová; v Proz. div. poprvé 2. 10. 1875; *malá Fadetka* – hrdinka romantické vesnické prózy G. Sandové; *kus byl . . . vytištěn* – ve Sbírce dramatických spisů, sv. 4;
- 53: *divadlo meiningenské* – divadelní soubor Jiřího II., vévody meiningského; Neruda se jel na jejich představení podívat do Vídně;
- 54: *Ihr wißt . . .* – Vždyť víte, na německé scéně, co chce, to každý zkusí si (Faust, předehra na divadle; český překlad Ot. Fischera);
- 56: *Fr. Dettmer* – Friedrich D. (1835–1880); *Immermann* – Karl Lebrecht I. (1796–1840), něm. dramatik a povídkář, ředitel divadla v Düsseldorfu; *Doch leicht . . .* – Jen nalehko je stavěna Thespidina kára a podobá se loďce přes Acheron. Unese pouze stíny a idoly, a dere-li se k ní drsný život, pak hrozí, že se zvrátí lehké plavidlo, jež může pojímat jen prchavé duchy. Zdání nemůže nikdy dosáhnout skutečnosti, a vítězí-li příroda, pak unikne umění (úryvek z básně An Goethe, als er den Mahomet von Voltaire auf die Bühne brachte z r. 1800);
- 57: *Adriena Lecouvreurová* – truchlohra Eugena Scriba a Ernesta Legouvého (1807–1903), ve Stav. div. poprvé 9. 5. 1858; referát je o provedení z 9. 10. 1875; *Dramaturga není* – dramaturg Emanuel Bozděch byl v té době delší čas v Paříži;
- 58: *Režisérů zas není* – v r. 1875 byli režiséry činohry herci Fr. Kolár, K. Šimanovský a J. Chramosta;
- 59: *Sofonisba* – drama Bernarda Guldenera (1836–1877), vyšlo r. 1875;
- 60: *V zátiší venkovského života* – viz str. 219; *Sofonisba již byla často předmětem tragédií* – např. Italů Caretta, Trissina, Alfieriho, Francouzů Corneilla, Voltaira;
- 61: „*Punica fides, nulla fides*“ – Punská věrnost, žádná věrnost; *šofetové* – dvojice výkonných vládců v Kartágu;
- 63: *Had v růžích* – poprvé v Plzni 19. a 27. 12. 1868 s názvem Kateřina II. a král polský; v Proz. div. poprvé 22. 3. 1869; viz Div. IV, str. 36;
- 64: *Pan Alfons* – hra Alexandra Dumase syna, přel. Emanuel Bozděch; v Proz. div. poprvé 14. 10. 1875; *nadělal svého času dosti bluku* – při provedení v Paříži r. 1873; *bezplatně . . . přenechal* – o tom v noticce Národních listů z 27. 2. 1874 ve sloupci Literatura a umění;
- 65: *v posledně nám předvedeném kuse jeho* – v Princezně Georges, viz str. 20;
- 68: *vyjednáváno s pí Peškovou* – dostala výpověď v létě r. 1870; *malá Kavalárová* – Johana K. (nar. 1863), pozdější sopranistka Nár. div.;
- 69: *celá zásoba velkých dramát* – v říjnu 1875 se hrálo Zkrocení zlé ženy, Loupežníci, Mackbeth, Katinka heilbronská; *Máme personál vůbec počtem skrovný* – v Proz. div. bylo v té době angažováno jen třináct mužů a sedm žen;
- 71: *Slavnost založení* – veselohra něm. dramatika Gustava Mosera (1825–1903), přel. Emanuel Bozděch; v Proz. div. poprvé 28. 10. 1875;

- 72: *Benedix* – Roderich B. (1811–1873), něm. herec a dramatik; *Kotzebue* – August K. (1761–1819), něm. autor veseloher; *Rosen* – Julius R. (vl. jm. Mikuláš Duffek, 1833–1892), něm. veseloherní spisovatel;
- 73: *Má jich . . . v zásobě* – míní se Světa pán v županu; *Bittnerová* – Marie B. (1854–1898), herečka Proz. a Nár. div.;
- 74: *Fernanda* – hra Victoriena Sardoua, přel. Emanuel Bozděch; v Proz. div. poprvé 19. 12. 1869; *slečna Čermáková* – Josefína Č., viz vysv. k str. 41;
- 75: *Carevič Alexej* – poprvé ve Stav. div. II. 3. 1860; referát je o novém nastudování z 18. II. 1875; *Záviš* – Záviš z Falkenštejna, uvedeno v r. 1861; *Amnon a Tamar* – drama z r. 1866;
- 76: *Nechcem schválně jmenovat jmen* – hráli Šimanovský, Slavinská, Šmaha, Kolár ml., Šamberk, Bittnerová, Holoubek, Morda, Stanislav, Novák, Polák, Musil, Mošna, Čapek, Zápotocký, Kulang, Chramosta, Mattušová, Křtín, Grau, Seifert, Chvalovský, Pulda, Šubert; *vidíme-li mladého herce* – asi J. Seiferta;
- 77: *Cokoli chcete* – poprvé v Proz. div. 19. 2. 1865; referát je o představení z 25. II. 1875; *Dalila* – hra Octava Feuilleta, přel. A. Pulda; v Proz. div. poprvé 19. II. 1874;
- 78: *Hálkiv Alexej* – viz str. 75; *jeden z beneficantů* – Karel Čech (1844 až 1913), basista Proz. div.; *cože stálo . . . v Politik* – 20. II. 1875 v rubrice Theater, Literatur, Kunst und Wissenschaft s titulem Böhmische Bühne;
- 79: *Was unsterblich . . .* – Co má ve zpěvu nesmrtelně žít, musí v životě zahynout;
- 80: *odklizení arény na baštách* – letního divadla na hradbách; v Pokroku a v Politik bylo 25. II. 1875 uveřejněno oznámení podepsané V. Bubeníčkem, ve kterém se nabízela demolice arény na palivové dřevo; aréna byla však přenesena do Pštrosky, kde byla vybudována znovu jako Národní aréna; *aréna nová* – Nové české divadlo, dokončené počátkem srpna 1876, bylo vybudováno mladočeským Družstvem blízko Žitné brány na dnešních Vinohradech;
- 81: *Arria a Messalina* – drama Adolfa Wilbrandta (1837–1911), přel. Emanuel Bozděch; v Proz. div. poprvé 7. 1. 1876; hra byla provozována ve prospěch Otýlie Sklenářové-Malé; *s obejitím jiné* – tragédie Gracchus, tribun lidu;
- 85: *Arria a Paetus* – drama Josefa Wenziga (1807–1876), provedené 6. 12. 1869;
86. *Polák* – Karel P. (1834–1906), v l. 1864–1878 člen Proz. div.;
- 87: *Před sňatkem* – veselohra Kazimíra Zalewského (1849–1919), přel. Jiří Bittner; v Proz. div. poprvé 11. 1. 1876;
- 89: *Faust* – referát je o představení z 18. 1. 1876; *takové napodobení* – viz str. 33;
- 90: *Dva sirotci* – hra Adolpha Philippa d'Enneryho (1811–1899) a Eugena Cormona (1811–1903), přel. Jindřich Böhm; v Proz. div. poprvé 22. 1. 1876 v režii Fr. Kolára; *Křepelová* – Matylda K. (1851 až

- 1906); po uvedené pohostinské hře byla angažována a působila v Proz. div. jako tragická milovnice;
- 91: *Pařížský hadrník* – hra Felixe Pyata (1810–1889), viz Div. I, str. 106;
- 92: *Salpêtrière* – pařížská ženská věznice;
- 93: *u vídeňských dvorských umělců* – viz vysv. k str. 40;
- 94: *Le Panache* – komedie Edmonda Gondineta (1828–1888), přel. Antonín Pulda; v Proz. div. poprvé 11. 2. 1876;
- 98: *koruna* – znaménko prodloužení tónu bez přesného výměru; *do velkonoc už není daleko* – o velikonocích měl skončit staročeskému Družstvu pronájem Proz. div.; *Wallensteinova slova* – upravený citát ze Schillerovy tragédie *Smrt Valdštýnova* v překladu J. J. Kolára (5. dějství, 5. výstup); *Froufrou* – hra Henri Meilhaca (1831–1897) a Lodovica Halévyho (1834–1908), přel. O. Strížek; v Proz. div. poprvé 18. 2. 1876 ve prospěch L. de Pauli; *svébo času* – první informace o hře byla v Národních listech z 8. 11. 1869 ve zprávách Z Paříže; *fučík* – ztřeštěnec, větroplach;
- 100: *Sbor Národního divadla* – Sbor pro zřízení Národního divadla, založený v r. 1850; *krásné nabídnutí své* – na schůzi 6. 2. 1876 bylo navrženo, aby staročechům byla ve výboru vyhrazena polovina počtu členů; o tom v Národních listech ze 7. 2. 1876; *do Českého klubu* – zorganizovaného r. 1871 na návrh J. S. Skrejšovského; *české divadlo nemá se od velkonoc víc navštěvovat* – viz vysv. k str. 44; *J. S. Skrejšovský* (1831–1883), konzervativní politik, organizátor politického boje staročeské strany; *O. Zeithammer* – Otakar Z. (1832–1914), profesor, staročeský politik a intendant Proz. div. v l. 1871–1872;
- 102: *Sbírký na Národní divadlo utloukli* – viz vysv. k str. 7; *Averinovo divadlo* – Teatro salone italiano, postavené mezi Koňskou a Žitnou branou pro italskou pantomimickou společnost;
- 103: *jux* – žert, legrace; *Slavnost svaté Anežky . . .* – na oslavu prohlášení Anežky Přemyslovny za svatou provedl Mayer v křížovnickém kostele během tří dnů slavnostní mše Beethovenovu, Mozartovu a Haydnovu; *oslavovali jsme slavnost založení moravských bratří* – nepochybně čtyřsté výročí založení jednoty bratrské;
- 105: *napsal jsem sám . . . vysoký a dlouhý fejeton* – v Národních listech z 15. 11. 1874, viz Div. IV, vysvětlivka k str. 384; *Karlíček Bumbum* – vl. jm. Rudolf Kadleček, populární pražská figurka hospodského klavíristy, který se pomátl z nešťastné lásky (viz *Drobné klepy III*, str. 128–129); *Oto Pinkas* (1849–1890), viz *Podobizny IV*, str. 106–107;
- 106: *Gracchus, tribun lidu* – drama Adolfa Wilbrandta (viz vysv. k str. 50), přel. Ervín Špindler; v Proz. div. poprvé 6. 3. 1876 ve prospěch J. V. Slukova; *Wilbrandt je již dosti četně zastoupen* – v Proz. div. se hráli *Malíři* (viz str. 50) a *Arria a Messalina* (viz str. 81); *již před dvěma lety* – v Nár. listech z 16. 3. 1874; *našemu prvnímu brdinovi* – Karlu Šimanovskému;
- 107: *je nejvyšší čas, aby přišla ruka schopná* – dramaturgem byl Emanuel Bozděch, který po roztržce s J. J. Kolárem funkci prakticky nevykoná-

- val; *Světa pán v županu* – veselohra Emanuela Bozděcha; poprvé v Proz. div. 23. 3. 1876 ve prospěch Julie Šamberkové;
- 108: *Kotilióny* – Bozděchova hra Z doby kotiliónův, provedená poprvé v Proz. div. 9. 5. 1867; *Lecouvreur* – Adriena Lecouvreurůvá, viz str. 57; *Chut!* – veselohra Emila Scriba, uvedená s českým názvem Pst!; *Sklenice vody* – hra Emila Scriba, v Proz. div. poprvé 19. 6. 1865;
- 109: *Batavská republika* – tj. nynější Holandsko; *Moniteur* – pařížský deník, oficiální orgán Napoleonova císařství; *Masham* – postava ze hry E. Scriba *Sklenice vody*;
- 110: „šperk královny golkondské“ – briliantový šperk, viz vysv. k str. 24;
- 112: *Ostatní mužské úlohy* – Napoleona hrál Fr. Kolár, Ludvíka Bonaparta Seifert, Felixe Šmaha, prince Camilla Borghese Šamberk, Duperrona Pulda, redaktora Loyala Frankovský, Marchanta Chramosta; *outrage* – přehnutí; *Marino Falieri* – drama vídeňského dramatika Murada Efendiho (vl. jm. Franze von Werner, 1830–1881), přel. Bohuš Pelikán; v Proz. div. poprvé 28. 3. 1876, provozováno ve prospěch Karla Poláka; *Selim* – Selim III., byl hrán ve vídeňském Burgtheatru;
- 113: *Siciliánské nešpory* – Verdiho opera z r. 1855 na libreto Emila Scriba a Charlese Duveyriera; *Lucrezia Borgia*, *Marino Falieri* – Donizettiho opery z let 1833 a 1835; *nobile* – šlechtic; *scala dei Giganti* – schodiště obrů; *Messalina* – postava z Wilbrandtovy hry, viz str. 81; *Nero* – postava ze stejnojmenné Wilbrandtovy hry z r. 1876; *signorie* – vládní orgán italských měst v době renesance; *Kotzebue* – viz vysv. k str. 72; *maggiore consiglio* – vysoká rada;
- 116: *Calendario* – Filippo C. (zemřel 1355), ital. sochař a stavitel, spoluvůrce dóžecího paláce; *geniální režisér* – asi K. Šimanovský; *považován za možného mesiáše českého divadla* – v článku *Politik* z 20. 11. 1875; viz str. 78; *vyložili jsme . . . stanovisko své* – v *Nár. listech* z 15. 11. 1874; viz Div. IV, str. 385–389;
- 117: *nájezdy a skandály osobní* – viz vysv. k str. 17;
- 118: *par force* – jako při štvanicí; *přes životy lidské* – Mayerem propuštěný tenorista Souček se před vánočními svátky r. 1874 oběsil; *Bozděchův kus nový* – *Světa pán v županu*;
- 119: *Eliška Přemyslovna* – hra Václava Vlčka, provozovaná v Proz. div. 18. 4. 1876, byla prvním činoherním představením pod správou mladočeského Družstva a ředitele Rudolfa Wirsinga v novém nastudování Fr. Kolára; opera zahájila 17. 4. Dvořákovou Vandou;
- 121: *vliv ruky znalé* – míněn asi Jakub Arbes, od října 1876 dramaturg Proz. div.;
- 122: *musili bychom prostě napsat jména všechna* – hráli Bittner, Sklenářová-Malá, Kavalárová, Šamberková, Šamberk, Pulda, Šmaha, Šimanovský, Slukov, Seifert, Chvalovský, Chramosta, Křtín, Musil, Koubek, de Pauli, Fr. Kolár; *Nejnovější skandál* – komedie Theodora Barriera (1823–1877), přel. Antonín Pulda; v Proz. div. poprvé 4. 5. 1876;
- 123: *scandale d'hier* – včerejší skandál;

- 124: *Sl. Exova* – Gabriela E. (též Oechsova), poprvé vystoupila 9. 3. 1875 v Gondinetově hře Byrokraté;
- 125: *Bankrot* – drama Björnstjerne Björnsona (1832–1910), přel. Jiří Bittner; v Proz. div. poprvé 4. 5. 1876; *Je tomu bezmála již deset let* – na uvedené hry upozorňuje nepodepsaný článek Björnstjerne Björnson v České včele (1866, str. 66), Hálkem a Nerudou redigované příloze Květů; *Heimskringla* – Kruh světa od islandského spisovatele 13. stol. Snorri Sturlusona; obsahuje dějiny norských králů do r. 1177; *provedena byla hra ta na divadle plzenském* – v překladu Elišky Peškové byli hráni Novomanželé společností Pavla Švandy ze Semčic r. 1872 v divadle u Eggenbergů na Smíchově;
- 126: *videnští Bergové* – tj. autoři frašek, podle O. F. Berga (viz vysv. k str. 45); *Lobedanz* – Edmund L. (1820–1882), něm. dramatik a překladatel; vydal Björnsonovy novely (1867), dramata (1868) a výbor z básní (1880);
- 128: *norvéžské slovo Falissement* – ironická narážka na zkomolení původního názvu En Fallit; *O sedmi havranech a o věrné sestře* – féerie Emila Pohla (1824–1901) s hudbou G. Lehnhardta; pro české divadlo upravil Jindřich Böhm; dekorace s použitím kreseb Morice Schwinda (1804–1871) malovali bratři Brücknerové v Coburgu; režie Fr. Kolára a E. Chvalovského; v Proz. div. poprvé 24. 5. 1876;
- 129: *Olivier de La Marche* (1425–1502), fr. kronikář a básník; *připomínáme Pražanům známou Kouzelnou nožku* – fantastická hra fr. spisovatelů Cogniarda a Crémieux, viz Div. II. str. 377;
- 131: *slečna Bohnéova* – v l. 1876–1883 členka baletu Proz. div.; *Ferréol* – hra Victoriena Sardoua, přel. Antonín Pulda; v Proz. div. poprvé 7. 6. 1876;
- 133: *Pařížský hadrník* – viz. vysv. k str. 91; *Dva sirotci* – viz vysv. k str. 90;
- 135: *Zlatoblávek* – veselohra Gustava Mosera (1825–1903), přel. Antonín Pulda; v Proz. div. poprvé 17. 6. 1876; *Kotzebue, Benedix, Rosen* – viz vysv. k str. 72;
- 136: *Wenig Geist ...* – Málo ducha a hodně líbivosti; *Veilchenfresser* – žrout fialek;
- 138: *Ku mě síci!* – hra od J. W., v Proz. div. poprvé 20. 8. 1876;
- 140: *Poukázal jsem k instruktivnosti dekorativního dramatu* – viz str. 128;
- 141: *Po dobrém či po zlém* – veselohra Ernsta Wicherta (1831 až 1902), přel. Emanuel Züngel; v Proz. div. poprvé 23. 9. 1876; provozováno ve prospěch Marie Jirsákové, od r. 1877 členky Proz. div.;
- 143: *personál náš dámský ... má vskutku potřebi doplňků* – v té době odešla do Vídně Helena Veverková a do Berlína Julie Šamberková;
- 144: *Egmont* – drama J. W. Goetha; referát je o představení z 27. 10. 1876; *Ludvika Rottová* (1856–1932) působila v Proz. div. v letech 1877 až 1881; představení bylo jejím hereckým debutem; *divadlo „nové“* – Nové české divadlo (viz vysv. k str. 80); 30. června bylo rozbořeno letní divadlo na hradbách; hrálo se tedy v Proz. div., neboť Nové české divadlo bylo dokončeno až v srpnu;

- 145: *jux* – žert; *velmi nalehavě žádá posil* – viz vysv. k str. 143;
- 147: *Služebník svého pána* – drama F. V. Jeřábka (1836–1893), poprvé v Proz. div. 21. 11. 1870; referát je o představení z 6. 11. 1876; *Žurnalisté* – drama Gustava Freitaga (1816–1895) Den před volbou aneb . . ., v Proz. div. poprvé 18. 1. 1863; referát je o představení z 11. 11. 1876;
- 149: *Daniševí* – aneb Panstvo a nevolníci, hra Petra Něvského (pseud. A. Dumase syna a Pierra Corvina), přel. Antonín Pulda; v Proz. div. poprvé 15. 11. 1876; *Wichert* – viz vysv. k str. 141; *Schweitzer* – Jean Baptist Sch. (1833–1875), něm. dramatik a soc. dem. agitátor; *Rosen* – viz vysv. k str. 72; *Grandjean* – M. G. Grandjean (nar. 1820), vídeňský veseloherní autor;
- 150: *larmoyantní* – plačtivý; *aperçus* – poznámky: *fadesa* – nuda;
- 152: *Slavinská* – viz vysv. k str. 30; *Budil* – postava ze hry Služebník svého pána, viz str. 147;
- 153: *sl. Rambouskova* – členka operního sboru, vystupovala též v drobných operních i činoherních rolích; *Max Leythäuser* (nar. 1853), něm. dramatik; *skladatel Astorga* – Emanuel A. (1681–1736); *něco přes dvě leta* – v Nár. listech 8. a 10. 6. 1874; viz Div. IV, str. 323–331;
- 155: *Le Verrier* – Urbain-Jean-Joseph Le V. (1811–1877), franc. hvězdář;
- 156: *Zschokkovy Hodinky* – Hodinky rozjímání (Stunden der Andacht) něm. spisovatele Johanna Heinricha Z. (1771–1848); *Tiedge* – Christoph August T. (1752–1841), něm. romantický básník;
- 157: *Velko - a maloměšťáci* – veselohra J. B. Schweitzera (viz vysv. k str. 149); v Proz. div. poprvé 30. 11. 1876; *k 25letému jubileu* – viz str. 162; *list náš zmínil se již* – v Denních zprávách z 1. 12. 1876;
- 158: *Panna orleánská* – postava ze stejnojmenného dramatu Fr. Schillera;
- 139: *Hlasité tajemství* – veselohra ital. spisovatele Carla Gozziho (1720–1806), podle něm. zpracování Karla Bluma (1786–1844) přel. Ladislav Quis (1846–1913); v Proz. div. poprvé 7. 12. 1876 za režie Fr. Kolára; Hlasité tajemství nebylo obecenstvem příznivě přijato a již se nehrálo; *Cellini* – Benvenuto C. (1500–1571), ital. sochař a rytec; *fejeton o Gozzim* – v Nár. listech z 6. 11., označený šifrou = , patrně Arbesovou; *Goldoni* – Carlo G. (1707–1793), ital. dramatik;
- 160: „*la cour de l'amour*“ – soud lásky;
- 162: *Roscius* – Quintus R. (zemřel asi r. 61 př. n. l.), římský herec; *Garrick* – David G. (1717–1779), angl. herec; *Talma* – François T. (1763–1826), franc. herec; *Eckhof* – Konrad E. (1720–1778), něm. herec;
- 163: *Clodiov epigram* – Christiana Augusta Clodia (1738–1784), něm. spisovatele; *Denn was . . .* – Neboť co muži život jen zpola ušetřuje, to má mu potomstvo dát celé;
- 164: *Devrientové* – něm. herecká rodina, z níž pocházejí vynikající herci Carl August D., Eduard Philipp D., Emil D., Ludwig D., Max D. a spisovatel Otto D.; *Alois Svoboda* – A. S. Navarovský (1791–1849); *František Mühlwenzel* (1793–1858), matematik a přírodovědec; Neruda jej vykreslil v povídce Hastrman; *Viktor Barvitijs* (1834–1902);

- 165: ředitel *Ruben* – Christian R. (1805–1875), v letech 1841–1852 ředitel ma-
lířské akademie; „*ziegenbeiner*“ – sukovice;
- 166: *Prokopova divadelní společnost* – první česká kočující společnost, zalo-
žená r. 1849;
- 167: básník *Květ* – František Boleslav K. (1825–1864);
- 168: *divadlo Mikulášské* – viz vysv. k str. 15; *J. V. Grabinger* – Josef Vi-
lém G. (1806–1852), populární český herec první poloviny 19. stol.;
H. Clauren – Heinrich C. (1771–1854), něm. autor zábavné literatury;
Kl. Püner – Kliment P. (nar. 1811), lékař a překladatel; *vyslovil se Lu-
mír Mikovcův* – v č. 44 ze 4. 12. 1851 v oddílu Z Prahy;
- 169: *J. Hoffmann* – Jan H. (zemřel r. 1865), v l. 1846–1851 ředitel Stav. div.;
Co z tobo pojde – fraška Marc-Michela (1812–1868) a Eugena Labiche
(1815–1888); *Selský milionář* – Dívka z čarovných krajů aneb . . ., bá-
chorka se zpěvy od F. Raimunda (viz vysv. k str. 40); přel. J. K. Chme-
lenský; *Čarovný závoj* – hra od Fr. Tolda; *Pravoslav Trojan* – Alois
P. T. (1815–1873), právník a politik; *Biel* – Erazim B. (též Bíl, 1811 až
1876); *Ježek* – Karel J. (1811–1901); *Krumlovský* – František K. (1817
až 1875); *Kramuele* – Josef Emil K. (vl. jm. Kramule, 1821–1884), po-
zději ředitel vlastní div. společnosti; *Kajda* – později zpěvák u spo-
lečnosti P. Švandy ze Semčic; *Reisinger* – zpěvák Stav. div.; *Šimanov-
ský* – viz vysv. k str. 29; *Skalná* – Magdaléna S.-Tylová, roz. Forch-
heimová (1803–1870); *Hynková* – Magdaléna H.-Nikolajová (1815 až
1883); *Rajská* – Anna R.-Turnovská, roz. Forchheimová (1824–1903);
Lapil – Jan Lapil (vl. jm. Roštlapil, 1816–1866);
- 170: *Nikolaj* – August N. (1810–1876); *Fischer* – Karel F., v l. 1839–1865
činoherní herec a režisér Stav. div.; *Hynek* – Alois H. (vl. jm. Al.
Wenzel, zemřel r. 1853); *Chauer* – Josef Ch. (1805–1859); *Chramosta*
– Josef Ch. (1829–1895); *Illner* – Hynek I. (1803–1861); *Kubin* – člen
operního sboru, vystupoval i v činohře; *Kolár st.* – Josef Jiří K.
(1812–1896); *Vilimek* – Vilém V. (zemřel r. 1892), člen kočující spo-
lečnosti V. Prokopové; *Sekyra* – Josef S. (1812–1864); *Kolárová* –
Anna K.-Manetínská (1817–1882), choť J. J. Kolára; *Martincová* –
členka operního sboru českého divadla v l. 1843–1862; *Preislerová*
– členka operního sboru v l. 1845–1855; *Pešková* – Eliška P. (1832 až
1895), provd. za Pavla Švandu ze Semčic; *Ulmanová* – členka operního
sboru; *Wiedermannová* – Helena W. (1805–1861); *Dufková* – v letech
1845–1861 členka operního sboru českého divadla; *Gaučová* – Klotylda
G. (vl. jm. Gautschová, 1828–1872); *Petržilková* – členka operního
sboru; *Wagnerová* – asi Klára W., členka pražského německého di-
vadla; *Magelóna* – hra J. J. Kolára, hrála se ve prospěch zpěvoherního
sboru; *Jan August Stöger* (1791–1861) byl několikrát ředitelem Stav. div.,
naposledy v l. 1852–1858; *Debora* – Deborah, hra Salomona Mosenthala
(1821–1877); v Proz. div. poprvé 16. 5. 1863;
- 171: *Štefek Langer z Hlohova* – hra Charlotty Birch-Pfeifferové (1800 až
1868), provozovaná s názvem Cař a provazník; v Proz. div. poprvé
11. 8. 1871; *Hadrník pařížský* – viz vysv. k str. 91; *Lev kurdistánský*

- hra něm. dramatika Josefa von Auffenbergra (1798–1857), přel. V. Filípek; *Král Václav a jeho kat* – hra Charlotty Birch-Pfeifferové; *J. J. Kolár jal se překládat dramata velká* – Hamlet z r. 1855, Kupec benátský z r. 1859, Ouklady a láska z r. 1859, Faust z r. 1863; *Doucha* – František D. (1810–1884), spisovatel a překladatel; *ml. Čelakovský* – Ladislav Č. (1834–1902), profesor botaniky v Praze, v mládí překládal Shakespearovy hry; *Čejka* – Jan Josef Č. (1812–1862), lékař a spisovatel, překladatel Shakespeara; *Deinhardstein* – Johann Ludwig D. (1814–1859), vídeňský estetik a autor komedií;
- 172: *kritik Lumíra* – F. B. Mikovec; *Künstlerdramen* – dramata ze života umělců; *referent Pražských novin* – článek z 5. 2. 1852, podepsaný šifrou K., vytýká „nesmírné zkrucování těla“ a „ustavičné stahování obličejů“; *Zvoník notredamský* – hra Charlotty Birch-Pfeifferové; *Pravozor Tartuffa* – hra K. Gutzkova (1811–1878), přel. B. Němcová; *Fiesko* – hra Friedricha Schillera Spiknutí Fieska v Janově;
- 173: *Rückert* – Friedrich R. (1788–1866), něm. překladatel orientální poezie; *Am besten . . .* – Nejlépe, když věc svou uděláš hned na počátku dobře, neb další zlepšování věc napůl dobrou zkazí úplně; *Pěnkava a Čížek* – překlad Töpferovy hry od J. K. Tyla; *Mlynář a jeho dítě* – hra od Ernsta Raupacha; *Magelóna* – drama od J. J. Kolára; *Řemeslnická merenda* – hra od J. K. Tyla; *Carevič Alexej* – tragédie Vítězslava Háška; *Rekrutýrka v Kocourkově* – fraška od Theodora Flamma; *Při piketu* – franc. hra, přel. F. M. (Ferdinand Mikovec); *Povídky královny navarské* – hra od Emila Scriba; *Damoklův meč* – hra od Gustava Putlitze; *Náměstek bengálský* – hra od Heinricha Laubeho; *Treumann* – Karel T. (1823–1877); *Triebler* – komik Heinrich T. (1830–1875);
- 174: *sl. Libická* – Arnoštka L. (vl. jm. Nápravníková, provd. Reimerová, 1837–1893); *sl. Kolínská* – Marie K., působila v zemském divadle v sezóně 1859–1860; *události roku 1859 a 1860* – v roce 1859 propuštěním ministra Bacha, Buol Schauensteina a policejního ředitele Kempena skončila éra absolutismu; v roce 1860 byl vydán tzv. říjnový diplom, který zaručoval určitou samostatnou správu jednotlivým zemím Rakouska; *aréna ve Pštrosce* – hrálo se v ní v l. 1849–1861; *divadlo Novoměstské* – na Smetance na dnešních Vinohradech; hrálo se v něm v l. 1859–1885; *české hry v něm zabájeny . . . Macháčkovým Karlem Skrétou* – Nerudův omyl; jde o hru V. A. Svobody (viz vysv. k str. 164);
- 175: *od ohnivého Háška známá naivní slova* – v článku Divadlo a my v Nár. listech z 1., 6. a 7. ledna 1861; *podporoval polemickými články* – v Čase 1861, viz Div. I, články My a divadlo, České divadlo; *Doporučili mi Gustava Pflagra* – byl dramaturgem Novoměstského divadla v l. 1861 až 1862; *Čermáková* – Josefína Č. (viz vysv. k str. 41); *Wilhelm* – Jindřich W., člen venkovských divadelních společností; *Boschetti* – Ondřej B. (1816–1903); *J. Svoboda* – Josef S. (1814–1867), vídeňský herec, později herec a režisér v Praze; *Liegert, Švanda ze Semčic, Thomé* – viz vysv. k str. 44; *berecká republika* – po opuštění divadla F. Thoméem řídili Proz. div. sami herci (Lev a Šimanovský);

- 176: *Frant. z Pštrosů* (1823–1863), v l. 1861–1863 pražský primátor; *Montjoye* – hra Octava Feuilleta; *Giboyer* – zdramatizovaná novela franc. spisovatele Th. de Banvilla (1823–1891); *Stáří mládenci*, *Mnoho přátel naše škoda* – hry Victoriena Sardoua; *Francouzská selka a český dobrovolník* – franc. aktovka, upravená J. Kaškou; *Politika v lese* – hra Gustava Putlitze; *Černý Petr* – hra od K. A. Görnera, přel. Vl. Venkryl; *Prach do očí* – též *Bělmo na očích*, hra Jean-René Rosiera, volně přeložená J. M. Boleslavským; *Bankrot* – viz vysv. k str. 126; *Hrabě z Latorièru* – veselohra Jeana Bayarda (viz vysv. k str. 12); *Solný* – hra Gustava Putlitze;
- 177: *Tajné spiknutí za časů republiky* – hra od J. Mellevilla (1787–1865) a Duvergiera; *Křivopřísežník* – Sedlák křivopřísežník, hra od L. Grubera, přel. J. J. Stankovský; *Dessoir* – Ludwig D. (viz vysv. k str. 32);
- 178: *Pope* – Alexander P. (1688–1744), angl. básník, vydavatel Shakespeara; *Humoristické listy* – vydával je J. R. Vilímek od r. 1859;
- 179: *obrazy k Písni o zvonu* – Schillerova báseň byla provedena 26. 12. 1856, „do scény uvedena“ režisérem Wolfem; *obrazy k básni Kralodvorského rukopisu Jaroslav* – provedeny 12. 12. 1857; *první divadelní družstvo dalo mu na nějaký čas do rukou skoro samostatné řízení artistické* – po odchodu J. J. Kolára v r. 1873; po odchodu Ant. Čížka z vedení Družstva na podzim r. 1874, kdy Družstvo ovládli představitelé staročeské strany, byl Kolár funkce zbaven a na jeho místo dosazen Mayer;
- 180: *Cizinka* – drama A. Dumase syna; v Proz. div. poprvé 2. 1. 1877; *Pavel Lindau* (1839–1919), něm. spisovatel a novinář;
- 183: *Milfordová* – postava v Lessingově hře *Miss Sara Sampsonová*; *prostá žena ze Sardouovy Vlasti* – Sara Matissonová, hrdinka třetí scény prvního jednání;
- 184: „vibriony“ – druh bakterií; *Tholossan* – postava věrného přítele ze hry *Mnoho přátel naše škoda*; *ut supra* – jako výše;
- 185: *Fromont junior & Risler senior* – drama Alphonse Daudeta (1840–1898) a Adolpha Belota (nar. 1825); v Proz. div. poprvé 23. 1. 1877 v režii Fr. Kolára; *Národní listy* měly o Daudetově práci články 22.–24. 2. 1876 a 19. 1. 1877;
- 189: *dr. Tschudi* – J. J. Tschudi (nar. 1818), přeložil drama *Ollanta* r. 1875;
- 190: *Garcilasso de la Vega* (1530–1568), špan. dějepisec;
- 191: *J. L. Klein* – Julius Leopold K. (1808–1876), něm. dramatik a div. historik;
- 192: *A. Wickenburg* – Albrecht W. (nar. 1838), rak. básník, drama *Ollanta* přeložil r. 1876; *Kálidása* – staroindický básník, tvůrce dramatu *Šakuntalá*;
- 193: *Fučík* – drama Heinricha Halma (vl. jm. Elius von Münch-Bellinhausen, 1806–1871), přel. J. J. Staňkovský; v Proz. div. poprvé 7. 2. 1877 v režii Fr. Kolára; *Zákon salický* – hra Emila Scriba, přeložili Antonín Pulda a J. J. Staňkovský; v Proz. div. poprvé 15. 2. 1869;

- 195: *Dona Diana* – veselohra špan. spisovatele Agostona Morata y Cabana (1816–1869); referát je o provedení z 8. 2. 1877; v Proz. div. poprvé 13. 11. 1868; *Když . . . brála úlohu tu poprvé* – viz Div. IV, str. 25;
- 196: *precipitování* – překotnost, rychlé mluvení; „*chevalerie dvoru barcelonského*“ – dvornost; *Romeo a Julie* – referát je o představení z 8. 2. 1877; ve Stav. div. poprvé 3. 4. 1853; *Šakuntalá* – viz vysv. k str. 192;
- 198: *Husitská dramata* – viz str. 153; *Astorga* – dram. báseň z roku 1875;
- 201: *Maškary pod střechem* – podle angl. předlohy zpracoval J. R. Novotný, stejně jako *Nápady* od T. E. Wilkse (1832–1850); *Dvě postele v jednom pokoji* od Varina Lefèvra přeložil J. Kaška; *Tintíšek* – postava z Ambroniasovy burlesky Robert d'ábel (hudba od Bajazeta), kterou přeložil Emanuel Züngel; *Kdo je otcem?* – hra od Publia Terentia (185–159 př. n. l.); v Proz. div. poprvé 18. 5. 1866; viz Div. III, str. 108;
- 202: *Král Mrkvička* – fantasticko-burleskní opereta od Victoriena Sardoua a J. Offenbacha, hraná v dekoracích Mikuláše Lehmana a v režii E. Chvalovského; v Novém českém divadle poprvé 27. 5. 1877; potřetí 29. 5.; *Stanovisko . . . vyložili jsme . . . již vloni* – viz str. 129 a 140;
- 203: *Pan Měsíček, obchodník* – veselohra od Ladislava Stroupežnického; v Nár. aréně poprvé 3. 6. 1877 v režii Fr. Kolára; *první kus* – prvou hrou Stroupežnického byla však veselohra *Noviny a karty* z r. 1875;
- 205: *Jací jsou naši muži* – hříčka Julia Rosena (viz vysv. k str. 72), přel. J. Arbes a J. Nerudá; v Nár. aréně poprvé 17. 6. 1877 za režie Fr. Kolára;
- 206: *U černé kočky* – veselohra od H. Chrisafulliho a Victoriena Sardoua, původní název *L'Hôtel Godelot* (z r. 1876), v Nár. aréně poprvé 5. 7. 1877 v režii Fr. Kolára; *Gondinetovy frašky* – Gavaut, Minard a spol., Christiana (viz Div. IV, str. 104 a 272), Byrokraté (provedeno 9. 3. 1875); *à la hôtel Rambouillet* – podle pařížského literárního salónu markýzy de R. (1588–1665), který se stal střediskem zjemnělých mravů a kolébkou tzv. preciozity, tj. společenské a jazykové strojenosti.
- 207: *Vikomt z Letorièru* – Bayardovu (viz vysv. k str. 12) veselohru v úpravě K. Bluma přel. J. V. Lomnický (vl. jm. Jan Vávra, 1792 až 1866); poprvé ji uvedla aréna ve Pštrosce 2. 6. 1854; *Anna Turková* (1855–1909), později manželka L. Stroupežnického;
- 208: *Fru Inger til Östraat* – hra je z r. 1857, do češtiny v té době nebyla přeložena; *Hekla* – islandská sopka;
- 209: *písně královské* – Heimskringla, viz vysv. k str. 125; *Kalevala* – karelský lidový epos, do češtiny přel. Josefem Holečkem; *květy poezie Andersenovy* – v r. 1856 překládal Andersenovy povídky J. Mikuláš Boleslavský; *Frithiofs saga* – báseň švédského teologa Esaiase Tegnéra (1782–1846) z let 1820–1825; část básně přeložil i J. Neruda; *Wetter-*

- berg* – Karel Anton W. (1804–1889), švédský spisovatel měšťanských vrstev; *obrazy Bremeřiny* – Frederiky Bremerové (1801–1866), švédské realistické spisovatelky; dramatizace jejího románu *Sousedé* (Graunarne) od Ch. Birch-Pfeifferové byla s názvem *Matka* a její syn uvedena v překladu J. V. Lomnického v březnu 1859 (viz Div. I, str. 26); *Björnson* – viz vysv. k str. 125; *Bergsöe* – Wilhelm B. (1835–1911), dánský spisovatel a přírodovědec; *Oeblenschläger* – Adam O. (1779–1850), dánský romantický básník; *Dalekardie* – kraj ve středním Švédsku;
- 212: *Dobrý český dědeček...* – referát o představení z 29. 8. 1877 v Nár. aréně; *Dobrý český dědeček* – sólový výstup od Lad. Stroupežnického; *Dva dragouni* – sólový výstup od Nadaua;
- 214: *Zvonky* – provedeny v Nár. aréně 31. 8. 1877; *Halévy a Meilhac* – viz vysv. k str. 98; *proverb* – krátká komedie rozvádějící obsah nějakého přísloví; *proverby Mussetovy* – Alfreda de M. (1810–1857) *Se srdcem divno hrát, Na nic se nemá přísahat aj.*;
- 215: *On ne žár lí* – hra Alexandra Elxe, v Stav. div. poprvé 26. 4. 1862; *Brute, pust' Caesara!* – jednoaktovka Jean-René Rosiera (1739–1814), překlad J. J. Kolára; v Stav. div. poprvé 6. 12. 1849; *Karel Lier* (1845–1909); *řady členstva řídnou* – odešla J. Šamberková a manželé Bittnerovi;
- 216: *Dva mužové s andybarští* – hra amer. spisovatele próz ze soudobého života Francise Bret Harta (1839–1902); jeho Kalifornské povídky, z nichž vybírá postavy hry, vyšly u nás v překladu J. V. Sládka v r. 1874;
- 217: *Sueovy Mystères de Paris* – Tajnosti pařížské, známý román Eugena Sue (1804–1857); *Hadrník pařížský* – viz vysv. k str. 91; *Sirotkové* – Dva sirotci, viz str. 90; *item honetní* – rovněž počestný;
- 220: *Had v různých dávan nejprv v Plzni* – viz vysv. k str. 63; *co vyřčeno již tenkrát* – viz str. 64 v článku Sofonisba (str. 59n.);
- 221: *jistá anekdota o Katonu Utickém* – patrně z Plutarchových Vitae parallelae; *bnusné vnitřní boje* – boje staročechů s mladočechy;
- 222: *Hypochondr* – veselohra Gustava Mosera (1825–1903); přeložil a upravil V. M.; v Proz. div. poprvé 9. 10. 1877 v režii Fr. Kolára;
- 223: *již zase příležitost politovat... sl. Jirsákovu* – viz str. 205; *Dcera hráčova* – hra franc. autora A. B., zpracoval J. Sever; v Proz. div. poprvé 15. 10. 1877; hráno ve prospěch Karla Šimanovského; *larmoyantní* – plačtivý;
- 224: *nechutná reklama* – Pokrok ze 14. 10. píše o hře jako o „velmi efektní práci“ a chválí pečlivé nastudování; *Narcis* – drama Emila Brachvogla (1824–1878), přel. J. J. Kolár; provozováno v Proz. div. 13. 10. 1877 v režii K. Šimanovského;
- 225: *sl. Exova* – viz vysv. k str. 125; *Faïdra* – drama J. B. Racina (1639 až 1699); ze zpracování Fr. Schillera přel. Bohuslav Pelikán; v Proz. div. poprvé 25. 10. 1877; provozováno ve prospěch Otýlie Sklenářové-Malé;
- 226: *některé citelné mezery* – v průběhu několika let odešli mimo jiné Ve-

- verková, Šamberková, Bittnerová, Bittner, Šamberk; *Kálidásova Šakuntalá* – viz vysv. k str. 192;
- 227: *Páni doktoři* – fraška Heinricha Wilkena (1835–1886); přel. Jan Halík; za režie E. Chvalovského v Proz. div. poprvé 29. 10. 1877;
- 228: *Cokoli chcete* – referát o představení z 20. 11. 1877;
- 229: *Nové drama* – hra španělského dramatického básníka Joaquina Estébaneze (vl. jm. Tamayo y Baus, 1829–1898); přeložil a upravil Josef Štolba; v Proz. div. poprvé 27. 11. 1877 v režii Fr. Kolára;
- 233: *Černé duše* – hra L. Stroupežnického; za režie Fr. Kolára poprvé v Proz. div. 20. 12. 1877 ve prospěch Spolku českých žurnalistů; *Již je tomu bezky dávno* – v sezóně 1876–1877 byla provedena jen Štolbova hra O tom velkém boji se ženami a Stroupežnického Pan Měsíček, obchodník (viz str. 203);
- 234: „*corriger la fortune*“ – opravovat štěstěnu;
- 235: *Raupach* – Ernst R. (1784–1852), plodný něm. dramatik, známý hrou *Mlynář a jeho dítě*; *Szigligeti* – Eduard S. (1814–1878), maď. dramatický spisovatel; *Ban* – Matija B. (1818–1903), srbský básník a dramatik;
- 236: *Paní Caverletová* – komedie Emila Augiera, přel. Antonín Pulda; v Proz. div. poprvé 6. 1. 1878 v režii Fr. Kolára;
- 237: *Opisovač – Otec Palacký – Ostří boši* – referát o představení z 10. 1. 1878; *Opisovač* – hra Henri Meilhaca (viz vysv. k str. 98), úprava E. Vávry; v Proz. div. poprvé 21. 10. 1865; *Otec Palacký* – aktovka Julia Rosena (viz vysv. k str. 72), úprava Elišky Peškové; v Proz. div. poprvé 14. 9. 1865; *Ostří boši* – opereta Franze Supého (1819–1895); *proverby Mussetovy* – viz vysv. k str. 215; *Sklenice vody* – hra Emila Scriba, přel. Žofie Podlipská; v Proz. div. poprvé 19. 6. 1865; referát o provedení z 10. 1. 1878;
- 238: *sl. Müllerova* – asi Antonie M., provd. Košnerová (nar. 1852); *Dcery pana Zajíčka* – obraz ze života se zpěvy od Adolfa L'Arrongea (1838–1908), přel. J. Pokorný a Gustav Eim, s hudbou F. Millöckra; v Proz. div. poprvé 13. 1. 1878 v režii J. Šamberka;
- 239: *laudatur tamen voluntas* – přece se chválí snaha; *Můj Vojtišek* – viz str. 40 a vysvětlivky;
- 240: *Vyhnis* – Čeněk V. (1842–1897); jeho překlad *Šakuntaly* vyšel r. 1873; *Urvaši* – stará indická hra o lásce prince k víle; ukázky překladu otiskl Vyhnis v Programu reálky v Příbrami na rok 1877–1878; *Schleicher* – August Sch. (1821–1868), něm. slavista, v l. 1850–1857 působil na Karlově universitě; překlad otištěn v ČČM 1851; *Novotný* – Eduard N. (1833–1876);
- 241: *v epických zkazkách sborného díla Somadevova* – Somádévah, indický básník 11. stol., je autorem sanskrtské veršované sbírky pohádek;
- 242: *Ollanta* – viz str. 189; *Viděli jsme to při Racinově Faidře* – viz str. 224;
- 243: *Srdce kamenná* – hra Theodora Barriera (1823–1877) a Lamberta Thibousta (1826–1867), přel. Antonín Pulda; hudba Eduarda Lindeye; v Proz. div. poprvé 1. 2. 1878 v režii Fr. Kolára; provozováno ve pro-

- spěch Antonína Puldy; oznámení v Pokroku mluví o zajímavé práci, která byla z Vídně získána;
- 244: *ředitel Laube* – Heinrich L. (1806–1884), něm. spisovatel a div. ředitel; *nedostatek dámských sil* – viz str. 143;
- 245: *Jebo román... vyšel v českém překladu* – r. 1877 v Ottově Laciné knihovně národní, přel. Louis Schmidt; *provedeno na českém jevišti* – viz str. 185; *Novelistické ukázky* – v Nár. listech 4. 1. 1878 Farář cucugnacký, 10. a 11. 1. Elixír otce Gauchera; *Sandová* – George S. (1804–1876), franc. spisovatelka; *Björnson* – viz vysv. k str. 125;
- 248: *Daudetova Nová láska* – v Proz. div. se nehrála; *Učinil jsem o něm... první zmínku* – v Květech 1866, kde otiskl povídku Thrond ze Selských novel; v literární příloze Květů, České včele, je toho roku otištěn na str. 66 nepodepsaný článek o Björnsonovi, patrně Nerudův; *Novosnoubenci* – viz vysv. k str. 125; *Bankrot* – viz str. 125; *v našem fejetonu* – viz str. 208;
- 249: *Wolzogen* – asi Ernst von W. (1855–1934), něm. spisovatel;
- 251: *dramaturg v Kristiánii* – v l. 1857–1864 byl Ibsen ředitelem Norského divadla; *Povídky královny navarské* – hra Emila Scriba a Eugena Legouvé (viz vysv. k str. 57), přel. Dr. K.; v Proz. div. poprvé 30. 11. 1862; referát je o představení ze 7. 2. 1878 v režii K. Šimanovského; *Anna Turková* – viz str. 207 a vysv. a str. 215; *u některých pánů* – hráli Šimanovský, Slukov, Šamberk, Seifert, Pulda;
- 252: *Vzdory na vzdory* – veselohra Julia Rosena (viz vysv. k str. 72); *Telefon* – hra Oty Pinkase (viz vysv. k str. 105); obě hry v Proz. div. poprvé 12. 2. 1878;
- 253: *outrovaný* – přehnaný; *Bodří venkované* – veselohra Victorienu Sardoua, přel. J. Počátecký (Jakub Škoda); v Proz. div. poprvé 27. 2. 1867; *Cizinka* – viz str. 180; referát je o představení z 20. 2. 1878; *Emilie Bekovská* – vl. jm. Betková (zemřela 1882); po kratších pobytech u divadel ve Vídni a v Berlíně působila od r. 1878 v Praze;
- 254: *Matrona efeská* – komedie Eugena Verconsina, přel. Emanuel Züngel; v Proz. div. poprvé 8. 3. 1878; *za dramaturgství Švandova* – Pavel Švanda ze Semčic byl dramaturgem Proz. div. v l. 1862–1866; *Lomnický* – asi Šimon Lomnický z Budče (1552–1623);
- 255: *outroval* – přeháněl; *Don César a spanilá Magelóna* – hra J. J. Kolára, poprvé ve Stav. div. 2. 2. 1852; tiskem s titulem Magelóna r. 1862; referát je o představení z 16. 3. 1878;
- 256: *Syn člověka* – Syn člověka čili Prusové v Čechách roku 1757, drama F. V. Jeřábka (1836–1893); za režie Fr. Kolára poprvé v Proz. div. 22. 3. 1878, provozováno ve prospěch F. V. Jeřábka; *In general...* – Všeobecně řečeno je tragédie zkažena výmluvností; *Macaulay* – Thomas M. (1800–1859), angl. básník a historik; *Služebník* – Služebník svého pána, poprvé v Proz. div. 21. 11. 1870;
- 257: *Narcis* – viz vysv. k str. 224; *Nathan* – Moudrý Nathan, hra G. Lessinga; *Schlegel* – Friedrich von Sch. (1772–1829), něm. kult. historik a lit. kritik;

- 260: *Petr jako Pavel* – aneb Opatrnosti nikdy nezbyvá, fraška se zpěvy od Gustava Mosera (1825–1903) a Eduarda Jacobsona (1833–1897), přel. J. V. Lomnický; za režie F. Šamberka v Proz. div. poprvé 6. 4. 1878;
- 261: *Podpory společnosti* – Ibsenovu hru přel. Richard Veselý; v Proz. div. poprvé 15. 4. 1878 v režii Fr. Kolára; *Doporučili jsme svého času* – viz str. 251;
- 262: *mise en scène* – režie;
- 263: *Ředitel prásknul do bot* – hra G. Bogage a A. N. Hennequina (1842–1887), přel. Antonín Pulda; v Proz. div. poprvé 1. 5. 1878 v režii Fr. Kolára; *Předivky* – hra Gustava Mosera, přel. Gustav Eim; v Proz. div. poprvé 1. 5. 1878;
- 264: *Panna orleánská* – hra Fr. Schillera, přel. K. S. Macháček (1799–1846); ve Stav. div. poprvé 1. 1838; referát je o představení ze 6. 5. 1878, hraném v Novém českém divadle; *jubilejní benefice* – O. Sklenářová-Malá vystoupila poprvé na českém jevišti 3. 5. 1863 ve stejné hře;
- 265: *Potrhlý švec* – hra O. F. Berga (viz vysv. k str. 45); v Nár. aréně poprvé 19. 5. 1878;
- 266: *Sedláček* – Alois S. (1852–1922), v l. 1878–1911 herec Proz. a Nár. div.;
- 267: *Rozvedené manželství* – hra Aloise Koldínského, provedena poprvé v Novém českém divadle 22. 5. 1878; *estimační* – z povinné úcty;
- 268: *Arria a Messalina* – viz str. 81; referát o provedení v Novém českém divadle z 6. 6. 1878, ve prospěch K. Šimanovského; *Avšak jsme již vícekrát řekli* – viz str. 254, 256;
- 269: *Zuzančin „pan kaprál“* – fraška Karla Costy (vl. jm. V. Kostia, 1832–1907); poprvé v Národní aréně 10. 6. 1878 v režii F. Šamberka; *Thámové* – Karel Ignác T. (1763–1816) a Václav T. (1765–1816), obrozenští spisovatelé; *Gallmayerová* – viz vysv. k str. 45;
- 270: *Doubavský* – Petr D. (1841–1887), basista Proz. div.; *Kurýr lyonský* – hra Emila Moreaua (1852–1922), Paula Siraudina (1813–1883) a Alfreda Ch. Delacourta (1815–1883), přel. Jar. Š.; v Novém českém divadle poprvé 29. 6. 1878 v režii Fr. Kolára;
- 272: *Růžová domina* – veselohra Alfreda Ch. Delacourta (1815 až 1833) a A. N. Hennequina (1842–1887); v Národní aréně poprvé 26. 7. 1878 v režii Fr. Kolára;
- 273: *artistická divadelní správa* – uměleckým ředitelem Proz. div. byl Fr. Kolár; *Fatinica* – opereta Franze Suppého (1819–1895). text Fr. Zella a R. Geneéa; přel. Emanuel Züngel; v Novoměstském divadle poprvé 14. 5. 1876; *Lumpácivagabundus* – hra J. N. Nestroye;
- 274: *Jen chytře* – hra neznámého autora, původní název Jen moudře; v Proz. div. poprvé 7. 10. 1872; *Trampoty chóristovy* – hra od Lavassera, v Proz. div. poprvé 1. 2. 1867; *Pan Herkules* – hra Georga F. Belly (1836–1875), v Proz. div. poprvé 1. 2. 1867; *Ře-*

- meslnická merenda* – hra J. K. Tyla; *Triebler* – viz vysv. k str. 173;
- 275: *Nebožka zesnulému* – veselohra Nicolaie Clarvillea (1811 až 1879) a Charlesa Bernarda (nar. 1829); v Národní aréně poprvé 9. 8. 1878 za režie Fr. Kolára; *au porteur* – vyplatit při předložení;
- 276: *Mořem i vzduchem* – hra neznámého autora, v Proz. div. poprvé 19. 8. 1878; hudba F. Klika, režie Fr. Kolár;
- 278: *dualismus mezi arénou a letním krytým divadlem* – mezi Národní arénou a Novým českým divadlem (viz vysv. k str. 80); *doktor Strakatý* – Jan S. (viz vysv. k str. 44); *Brioschi a Burghart* – viz vysv. k str. 40; *obsah děje ve včerejším listu* – správně již 17. 8.;
- 280: *Chudý komediant* – pův. Chudý kejklíř, hra se zpěvy a tanci od J. K. Tyla, nově nastudováno rež. F. Šamberkem; v Novém českém divadle poprvé 15. 9. 1878; *Šanda* – Josef Š. (zemřel 1882);
- 281: *Malí velikáni* – veselohra Julia Rosena (viz vysv. k str. 72), přel. Gustav Eim; v Novém českém divadle poprvé 2. 10. 1878 v režii F. Šamberka; *v jeho posléz převedené bře* – viz str. 205;
- 283: *Kláštevní selka* – dle Prülerovy hry se zpěvy a tanci, přeložené J. J. Kolárem, zpracoval Jan Kaška; v Proz. div. poprvé 1. 6. 1867; *Ztracená čest* – hra Heinricha Bohrmann-Riegena (1838 až 1908); v Novém českém divadle poprvé 14. 10. 1878;
- 284: *Galejní otroci* – hra neznámého franc. autora, v Proz. div. poprvé 10. 9. 1865;
- 285: *Herci majinkšti* – hostovali v Novoměstském divadle od 15. 9. do 11. 10. 1878 a provedli 27 představení; první Nerudův referát je na str. 53–57;
- 286: *Dawisonové, Dessoirové, Devrientové* – viz vysv. k str. 32; „*Sbor statistů . . .*“ – viz str. 54;
- 287: *má-li u nich „Melpomena rozpláclý nos“* – viz vysv. k str. 56; *Schiller* – viz vysv. k str. 56;
- 288: *Stumme Kulissenreisserei* – tiché trhání kulis;
- 289: *Cora* – pův. L'Article 47, drama Adolfa Belota (nar. 1825), v Proz. div. poprvé 26. 10. 1878 v režii Fr. Kolára; „*habent sua fata*“ – mají své osudy;
- 292: *markýz de Sade* – Donatien-Alphonse-François S. (1740–1814), autor erotických románů; *Salpeterie* – Salpêtrière, viz vysv. k str. 92;
- 293: *ominózní* – neblahý, osudný;
- 295: „*tři zlaté vlasy*“ *Jablonského* – parafráze názvu oddílu Básni Boleslava Jablonského (vl. jm. Karel Eugen Tupý, 1813–1881), vydaných v r. 1841;
- 296: *po známé katastrofě* – po odhalení jeho spolupráce s rakouskou policií v r. 1872; *Pechánek* – redaktor Humoristických listů; *V. Vávra* – Vincenc V. Haštalský (1824–1877), spisovatel a novinář; *Nápravník* – Robert N. (1840–1877), právník, redaktor a překladatel franc. dramát; *Kobm* – Antonín K., zavražděný 28. 1. 1870; *Pštros* – viz vysv. k str. 176; *rodina Macháčkova* – Josefa M., továrníka a statkáře; jejich dcera Terezie byla Nerudovou láskou;

- 297: *Guldener* – viz vysv. k str. 209; *Wenzig* – Josef W. (1807–1876), dramatický spisovatel a libretista;
- 298: *Měchura* – Leopold M. (1803–1870); *Kaška* – Jan K. (1810–1869), pseud. Zbraslavský, herec a překladatel; *Sekyra* – Josef S. (1812–1864), komik; *Hametner* – Václav H. (1804–1869), komik; *Lapil* – Jan L., vl. jm. Roštlapil (1816–1867); *Wiedermannová* – viz vysv. k str. 170; *Farníková* – hrála v českých představeních v l. 1849–1861; *Koutský* – J. K. Koutský (zemřel 1871); *Turnovská* – viz vysv. k str. 109; *Červinková* – asi Anna Červenková (zemřela 1867), pěvkyně; *Nikolaj* – viz vysv. k str. 170; *Bíl* – Erazim B. (Biel, 1811–1876); *nicht einer ...* – ani jeden zpěvák nezpívá stejně jako jiní;
- 299: *Věkoslava Blažková* (1841–1873), pěvkyně; *Milada Havelkova* – spr. Miloslava H. (1847–1878), hostovala v českém divadle na jaře 1867; *Neděla* – Václav N. (1839–1867), člen operního sboru; *Bártova* – prima dona záhřebské opery (zemřela 13. 9. 1873); *Vecko* – Čeněk V. (1834 až 1874); *Souček* – Julius S. (1831–1874), viz vysv. k str. 17 a 118; *Reichel* – Josef R. (1819–1866); *Herzog* – Jan H. (nar. 1820); *Patierno* – Filippo P., italský tenorista, hostoval v Praze v r. 1873; *Carrion* – Emanuel de C., hostoval v Praze r. 1867 a 1868; *Ricciova* – Lela Ricci (1850–1870), viz Umění, str. 187; *Knaislova* – r. 1864 uvedena jako choreografka Proz. div.; *Macourek* – Josef M., divadelní malíř Proz. div.; *Klement* – Václav K., napověda Proz. div.; *Thomé* – viz vysv. k str. 44; *Wirsing* – viz vysv. k str. 18; *Fürstel* – Rudolf F. z Teichku, v letech 1872–1877 intendant Proz. div.;
- 301: *Dattel* – Ferdinand Dattel (1842–1882), knihkupec a nakladatel; *Zlatoblévek* – veselohra Gustava Mosera (1825–1903), upravil A. Pražský; v Proz. div. poprvé 17. 6. 1876; *Arria a Messalina* – viz vysv. k str. 81;
- 302: *Při Coře ...* – viz str. 293; *Komorná* – veselohra Paula Ferrièra st. (1843–1920); v Proz. div. poprvé 17. 11. 1878 v režii Fr. Kolára;
- 303: *Hennequin* – viz vysv. k str. 263;
- 304: *Po Bittnerově odchodu* – v l. 1877–1880 působil v Německu u Meiningských a v berlínském divadle Victoria; *Šmaha se propustí* – od r. 1878 působil u různých divadel, naposledy jako režisér u společnosti P. Švandy ze Semčic; do Nár. div. se vrátil r. 1883; *turnýra* – obratné chování, vystupování;
- 305: *že se veřejně o tom psalo* – viz str. 205 a 223; *Kupec benátský* – referát o představení z 2. 12. 1878;
- 306: *dávný spor* – viz Div. II, str. 620;
- 307: *Eliška Přemyslovna* – viz str. 119; referát o představení z 14. 12. 1878; *Tak jsme my* – veselohra Julia Rosena (viz vysv. k str. 72); v Proz. div. poprvé 19. 12. 1878 v režii E. Chvalovského;
- 309: *Pokoutní písař* – veselohra Publia Terentia (viz vysv. k str. 201), zpracoval Adelphi, český překlad od J. B.; *Hastroš* – aktovka od J. N. Štěpánka; *Pout do Mekky* – komická jednoaktová opereta od E. Nessla, v překladu B. Pešky a s hudbou od Zajce uve-

- dena poprvé v aréně na hradbách 10. 10. 1869; *vykazovala se . . . lepším programem než letní* – viz str. 274;
- 310: *Nevinně odsouzen* – drama Adolpha d'Enneryho (1811–1899) a Pierra Cormona (1811–1903), přel. J. Tišnov; za režie Fr. Kolára v Proz. div. poprvé 6. 1. 1879; *Kurýr lyonský* – viz str. 270; *Dva sirotci* – viz str. 90; *une cause célèbre* – slavný proces;
- 312: *Od prvního vystoupení* – viz str. 207; *Žena Claudova* – hra Alexandra Dumase syna, přel. A. Pulda; v Proz. div. poprvé 8. 1. 1874; referát je o představení z 10. 1. 1879;
- 313: *Měšťáci z Pont-Arcy* – komedie Victoriena Sardoua, přel. Antonín Pulda; v Proz. div. poprvé 20. 1. 1879 v režii Fr. Kolára, ve prospěch J. Seiferta; *práce Augierovy* – na českém jevišti byly uvedeny hry Svatouškové (4. 10. 1865), Pavel Forestier (viz Div. III, str. 312), Veřejné mínění (11. 2. 1870), Douška (viz Div. IV, str. 162), Maître Guérin (viz Div. IV, str. 163), Madam Caverletová (viz str. 236); *patos Dumasův* – tj. Dumase syna;
- 314: *Vlast* – historické drama, přel. Vincenc Vávra; v Proz. div. poprvé 9. 1. 1870;
- 319: *gamin* – uličník; *roué* – prostopášník; *Niniche* – fraška A. N. Hennequina (1842–1887) a Alberta Millauda (1844–1892), přel. Antonín Pulda; v Proz. div. poprvé 26. 1. 1879 v režii Fr. Kolára;
- 320: *v neapolském Musèò borbonico* – Musèò reale borbonico, nyní M. nazionale, jedno z nejvýznamnějších muzeí antického umění; *Známý u nás kus Kabát, kalhoty a vesta* – Nerudův omyl; jde o hru Charlesa Victora Varina (1798–1869) a Emila Boyera (1810–1862), překlad J. Drna (pseud. R. Nápravníka, viz vysv. k str. 296); v aréně na hradbách poprvé 30. 8. 1869; *reparties* – trefné odpovědi; *slečna d'Arnould* – Sophie A. (1744–1802), pařížská zpěvačka; *komického jména de Beau-persil* – doslova krásná petržel;
- 321: *Und die Tugend . . .* – A ctnost není prázdný zvuk, člověk může žít ctnostně po celý život, i kdyby měl všude klopýtnout;
- 323: *Doktor Klaus* – veselohra Adolfa L'Arrongeova (viz vysv. k str. 238); přel. Gustav Eim; v Proz. div. poprvé 14. 2. 1879 za režie Fr. Kolára a v jeho prospěch; *Předběžnou zprávu* – v Nár. listech z 15. 2. 1879 v rubrice Literatura a umění pod titulem Z českého divadla je otištěno toto oznámení bez podpisu: Ve prospěch p. Frant. Kolára provedena byla včera za takměř úplně vyprodaného domu nejnovější veselohra L'Arrongeova *Dr Kalous* (!). Úspěch novinky té vyrovnal se úspěchu oblíbených her, které byly od téhož spisovatele v repertoár český již vřaděny. Zejtra večer bude novinka ta opakována; *jistý kus* – Mon Léopold z r. 1876; *otec pan Zajíček* – viz str. 238;
- 324: *otec Vojtíškův* – ze hry Můj Vojtíšek, viz str. 40;
- 325: *Hrabě Essex* – hra Heinricha Lauba (viz vysv. k str. 244), přel. Fr. Vinkler; v Proz. div. poprvé 22. 3. 1865; referát o představení z 11. 3. 1879;
- 327: *Zákrejsův Král svého lidu* – hra Františka Z. (1839 až

- 1907). Titul článku jsme tu stanovili podle tématu. Článek byl otištěn v Osvětě 1879 pod společným titulem České divadlo, a to spolu s úvahou Otakara Hostinského o novinkách české opery a činohry, která předcházela. K závěru druhé věty Nerudova článku připojila redakce Osvěty pod čarou tuto poznámku: „Nejhlavnější toho příčinou často jsme se v těchto listech obírali, také ji opět ukazuje konec úvahy p. dr. Hostinského. Dramatická literatura nemůže povstávati a vyvíjeti se *bez jeviště*, a českým dramatickým spisovatelům jest jediné české jeviště už asi deset roků odmítáno. Co se během těchto let na českém jevišti a s českým divadlem vůbec dělo, k tomu se v samotném pojednání vrátíme, ač bychom to stokrát radši viděli, kdyby tak smutné práce potřebí nebylo. – Red.“
- 328: *Le roi est mort – vive le roi!* – Král je mrtev – ať žije král!; *Rodina Fouchambaultů* – komedie od Emila Augiera, přel. Antonín Pulda; v Proz. div. poprvé 22. 3. 1879 v režii Fr. Kolára;
- 332: *i při staré Racinově Faidře* – hrála se 18. 3. 1879; *Fourchambault père* – F. otec;
- 333: *changement* – výměna;
- 334: *Dobyetí Sarajeva aneb Zuzančin rezervník* – hra K. Costy (viz vysv. k str. 269), upravil F. Šamberk; v Novém českém divadle poprvé 14. 4. 1879 v režii E. Chvalovského; *trop tard* – příliš pozdě; *Zuzančin pan kaprál* – viz str. 269;
- 335: *Coco* – fraška Nicolaie Clairvilla (1811–1879), Eugèna Grangéa (1810 až 1887) a Alfréda Ch. Delacourta (1815–1883), hudba Brandtova; v Proz. div. poprvé 20. 4. 1879 v režii Fr. Kolára; *ninicheovský* – podle frašky Niniche, viz str. 319;
- 337: *Dóra* – hra Victoriena Sardoua, v Proz. div. poprvé 11. 4. 1877; referát je o představení z 5. 5. 1879; *Gabriela Valtrová*, členka divadla v Halle;
- 338: *Společnost atlanticko-pacifická aneb Poctivý šejdíř* – výpravná hra se zpěvy a tanci, upravil Antonín Pulda; v režii Fr. Kolára, s hudbou kapelníka J. Kličky v Novém českém divadle poprvé 10. 5. 1879; *Havrani* – viz str. 128 a vysv.; *Cesta kolem světa* – Cesta kolem světa za 80 dní, výpravná hra A. d'Enneryho a J. Verna, poprvé v Proz. div. 28. 9. 1876; *Pán... ominézního jména* – zlověstného: Malhonnète – doslovně nečestný; *Kautský* – Jan K. (1837 až 1896), divadelní malíř ve Vídni; *Brioschi* – viz vysv. k str. 40;
- 339: *Manžel debutantky* – fraška od Meilhaca a Halévyho (viz vysv. k str. 98), přel. J. V. Pokorný; v Novém českém divadle poprvé 22. 5. 1879 v režii Fr. Kolára; *kapriola* – přemet; „*Verlagsbureau*“ – nakladatelství;
- 340: *sl. Frommova* – Hermína F. (provd. Adámková), hrála v Proz. div. v l. 1878–1880 a po návratu z Vídně v l. 1881–1883; *Mazepa* – tragédie Julia Słowackého (1809–1849), upravená P. L. Hovorkou; v Novém českém divadle poprvé 14. 6. 1879 v režii Fr. Kolára ve prospěch fondu pro vystavění Akademického domu; *jako v Angelu* – Angelo,

- vladař Padovanský, *Le roi s'amuse* – Král se baví, *Borgie* – drama Lukrecia Borgia; vesměs hry Victora Huga;
- 342: *Venkované v Paříži* – fraška Emila Najaca (1828–1889) a Moreaua (viz vysv. k str. 270), přel. Václav Špachta; v Národní aréně poprvé 19. 6. 1879 v režii E. Chvalovského;
- 343: *Šamberk... zase paroduje* – viz str. 335; *Obsazení dámských úlob* – viz str. 205 a 223;
- 344: *Nájemníci pana domácího* – fraška Henri Chivota (1830 až 1897); v Národní aréně poprvé 1. 9. 1879 v režii F. Šamberka;
- 347: *Naši boši* – hra H. J. Byrona (1834–1884), podle zpracování Hermanna Hirschela (1848–1900), něm. režiséra a dramaturga, přel. Antonín Pulda; v Národní aréně poprvé 15. 9. 1879 v režii Fr. Kolára; provozováno ve prospěch Josefa Frankovského;
- 348: *Můj Vojtíšek* – viz vysv. k str. 40; *Při piketu* – viz vysv. k str. 173;
- 350: *tragédie domů York a Lancaster, rodin Monteků a Kapuletů* – znesvářených rodin ze Shakespearových her Jindřich VI. a Romeo a Julie; *zajíc má svůj „wechsel“* – svou pěšinku;
- 351: *Eliška Pešková* – z Proz. div. byla propuštěna r. 1870; *Birch-Pfeifferové Diblík* – Diblík z hor od Charlotty B.-P. (viz vysv. k str. 171);
- 352: *Nathan* – Moudrý Nathan, Lessingovo drama;
- 353: *Farizejci* – veselohra Antonína H. Sokola (1847–1889); v Novém českém divadle poprvé 22. 9. 1879 v režii F. Šamberka;
- 354: *Osobní postavení nynějšího p. dramaturga* – od července 1879 byl členem divadla Viktor Guth (1841–1911), který zastával funkci dramaturga; J. Arbes, dramaturg divadla od r. 1876, odešel však až 15. října; *L'Arronge, Rosen, Moser* – viz vysv. k str. 238, 72, 71; *introit* – začátek, úvod; *Sokol je dobrý novelista* – životní data a řadu jeho prací uvádí Neruda v *Podobiznách IV*, str. 37;
- 356: *Bulbar* – hra Simeona Karla Macháčka (1799–1846) z r. 1826, k níž převzal látku z něm. frašky z 18. stol., zpracované podle staré španělské hry; vyšla tiskem r. 1846; poprvé v Proz. div. 2. 10. 1879; *Ženichové* – rýmovaná veselohra S. K. Macháčka; v Proz. div. poprvé 19. 5. 1863; referát je o představení z 2. 10. 1879; *Macháčkův úmrtní den* – zemřel 2. 10. 1846; *Štěpánek* – Jan Nepomuk Š. (1783–1844), herec a dramatik; *Turinský* – František T. (1797–1852), dramatik; *Mikovec* – Ferdinand Břetislav M. (1826–1867), spisovatel a vydavatel časopisu Lumír; *přiradit jsme musili také už Hálka a Pflegra* – Hálek zemřel 8. 10. 1874, Pfleger 20. 9. 1875;
- 358: *Sen svatojanské noci* – hra byla provedena v režii Fr. Kolára 7. 11. 1879; *Marie Pospíšilová* (1862–1943) působila u českého divadla v l. 1879–1884; po střetnutí s ředitelem Šubertem krátce hrála u divadel v Polsku, od r. 1884 působila v Berlíně, později ve Vídni; r. 1895 hostovala v Praze; *Boubínova* – Marie B., provd. Bittnerová; *ve jménu zemského výboru* – který české divadlo nedostatečně podporoval; *sl. Pospíšilově přidělena Titanie* – poprvé vystoupila Pospíšilová ve hře *Dva sirotci* (viz vysv. k str. 90) 11. 10. 1879; Neruda byl

- v té době ve Vídni při zahájení říšské rady a o představení nereferoval; *za ztracenou sílu tu* – Rottová odešla r. 1879 do Brna, kam se provdala;
- 359: *Vlček* – Jan B. V. (1805–1879), kněz a spisovatel; *Jeftovna* vyšla r. 1840 s titulem *Jeftovna aneb Slib vévody*; *Veselý* – Josef Otakar V. (1853 až 1879); o jeho hře *Na kolbišti* literárním viz Div. IV, str. 370; vedle několika her napsal libreto k opeře *Šelma sedlák*; *Staňkowský* – Jiří Josef S. (1844–1879), v l. 1872–1875 byl divadelním ředitelem druhé společnosti svého tchána Pavla Švandy ze Semčic; *Divadelní slovník*, obsahující stručný historický přehled o českém divadle a soupis provozovaných her, vyšel v r. 1876;
- 362: *Julie – Markéta* – dvě úlohy, ve kterých vystoupila Marie Deryngová (1857–1883) při prvních dvou pohostinských hrách, 13. 12. a 15. 12. 1879; potřetí, 16. 12., hrála Deboru v Mosenthalově stejnojmenném dramatu; v Praze hostovala ještě r. 1882;
- 363: *Seume* – viz vysv. k str. 26;
- 364: *Seebachová* – Marie S. (1829–1897), něm. herečka;
- 365: *Záhubárodu přemyslovského* – hra Ferdinanda Břetislava Mikovce, poprvé provedená r. 1848 a vydaná r. 1851; v Proz. div. 23. 12. 1879 v režii Fr. Kolára; *Grillparzer* – Franz G. (1791–1872), rakouský něm. dramatik, autor několika her s českou látkou;
- 366: *Dřívější „slabé“ správy* – obě předcházející Družstva od r. 1874 byla reprezentanty českých politických stran, v l. 1874–1876 staročeské, od r. 1876 mladočeské. R. 1877 bylo však vytvořeno družstvo, v kterém se na vedení divadla podílely obě strany. Ředitelskou funkci vykonával Josef Dašek. Mayerův návrat v r. 1878 znamenal znovu prosazování finančních zřetelů na úkor uměleckého poslání divadla;
- 367: *Dobročinné paní* – veselohra Adolfa L'Arrongea (viz vysv. k str. 238), přel. Gustav Eim; v Proz. div. poprvé 9. 1. 1880 v režii F. Šamberka a v jeho prospěch; *Ostrovský* – viz vysv. k str. 27;
- 368: *Gutzkow* – Karl G. (1811–1878), něm. žurnalista a spisovatel;
- 369: *Sirotek lowoodský* – hra Charlotty Birch-Pfeifferové (viz vysv. k str. 171), v Proz. div. poprvé 14. 9. 1864;
- 370: *faktótum* – důležitý činitel;
- 371: *Strýc Brůžek* – hra neznámého autora podle románu Fritze Reutera (1810–1874), česká úprava od Emanuela Züngla; v Proz. div. poprvé 29. 1. 1880 za režie F. Šamberka; *Rosegger* – Peter R. (1843–1918), něm. spisovatel; „*plaitdütsch*“ – plattdeutsch, v dolnoněm. nářečí;
- 373: *Některé mladší mužské síly...* – Seifert, Sedláček, Slukov, Koubek; v dámských rolích účinkovaly Valtrová, Pospíšilová, Seifertová, Volfová, Turková; *Tatínkova ženuška* – vaudeville A. N. Hennequina a Alberta Millauda (viz vysv. k str. 319); v Proz. div. poprvé 9. 2. 1880 s hudbou Josefa Kličky (1855–1937) a v režii Fr. Kolára; *přílišná „ouřední“ nadšenost* – narážka na zprávu v rubrice Literatura a umění v předcházejícím čísle Nár. Listů (z 10. 2.), v níž se poukazuje na veliký úspěch hry; *La Femme à papa* – franc. titul hry;

- 374: *roué* – prostopašník; *id est* – to jest;
- 375: *kdy se jedná o zabájení již velkého divadla* – přípravy k otevření Nár. divadla začaly ustavením Družstva Nár. divadla v r. 1880; požár divadla 12. 8. 1881 však posunul jeho definitivní otevření až do r. 1883;
- 376: *Příbuzní* – komedie polského spisovatele Michala Bałuckého (1837 až 1901), přel. Arnošt Schwab-Polabský; v Proz. div. poprvé 6. 3. 1880 v režii Fr. Kolára;
- 377: *Ondy jsme byli na Valdštýnově smrti* – 4. března; *Tchán a zet* – Le Gendre de M. Poirier, hra Emila Augiera a Julesa Sandeaua (1811 až 1883); v Proz. div. poprvé 30. 3. 1880 v režii Fr. Kolára;
- 378: *nynějšího dramaturga* – Viktora Gutha (viz vysv. k str. 354); *narozeniny Hálkovy* – 5. dubna uplynulo 45 let od Hálkova narození;
- 379: *Ostrovského Výnosné místo* – komedie A. N. Ostrovského (viz vysv. k str. 27); v Proz. div. 9. 4. 1880 v novém nastudování Fr. Kolára;
- 380: *Již před lety jsme ... poukázali* – v referátě o provedení Výnosného místa v r. 1869, viz Div. IV, str. 53; *máme as dvě, nejvýš tři hry Ostrovského přeloženy* – viz vysv. k str. 27; *přípravy pro příští divadlo Národní* – viz vysv. k str. 375;
- 381: *Zkrocení zlé ženy* – referát je o provedení z 14. 4. 1880 v režii F. Šamberka; *Vendelín Budil* (1847–1928), herec, později režisér a ředitel plzeňského divadla; *výstup sl. Deryngovy* – viz str. 362; *lustrum* – pětiletí;
- 382: *poltronství* – tlučubovství; *Obsazení ostatních hlavních úloh je známo* – Baptista – Chramosta, Kateřina – Sklenářová-Malá, Blanka – Pospíšilová, Gremio – Chmelenský, Hortensio – Slukov, Vincencio – Pulda, Lucencio – Sedláček, Petruccio – Budil;
- 383: *Jen po proudu* – veselohra od Marie Ernestové (nar. 1858); v Proz. div. poprvé 16. 4. 1880 v režii F. Šamberka; *claurenovská sentimentalita* – podle H. Clarena (viz vysv. k str. 168);
- 384: *Dítky kapitána Granta* – výpravná hra se zpěvy, tanci a hudbou, podle románu J. Verna zpracoval P. Arend, přel. V. Špachta; v Proz. div. poprvé 25. 4. 1880 za režie Fr. Kolára, hudba Josefa Kličky (viz vysv. k str. 373);
- 385: *Schwindovi Havrani* – viz str. 128 a vysv.; *Obrazy zde předváděné* – dekorace maloval malíř divadla Hugo Ullík (1838–1881); *sl. Henzova* – Marie H., jedna z prvních sólových tanečnic Proz. div., později baletní mistryně a od r. 1868 ředitelka baletní školy;
- 386: *Daniel Rochat* – komedie Victoriena Sardoua, přel. Antonín Pulda; v Proz. div. poprvé 10. 5. 1880 v režii Fr. Kolára;
- 387: *matrimonium ratum ...* – manželství bez pohlavního styku; *Fritz Mauthner* (1849–1923), rodák z Hořic, od r. 1876 žurnalista a spisovatel v Berlíně; autor známých parodií slohu něm. básníků;
- 388: *farce* – fraška;
- 389: *Kukačka* – hra Hippolyta Raymonda (1844–1895) a A. Dumase syna;

- 390: *Králevič Marko* – drama polského spisovatele Bronislava Grabowského (1841–1902), zasloužilého o rozvoj česko-polských vztahů zejména překlady z české literatury; v Novém českém divadle poprvé 24. 5. 1880 v překladu F. L. Hovorky; *jsou k nám převedeny téměř všechny* – většinou zůstaly jen v časopiseckém otisku;
- 393: *Národ* – orgán konzervativní strany v l. 1863–1866;
- 394: *Simonidův známý špartánský epigram* – „Poutníku, ve Spartě oznam, žes viděl nás na místě ležet, / poslušné zákonů svatých, jak nám to ukládá vlast“ (překlad J. Hruši); autorem je Simonides z Kea (asi 556 až 468 př. n. l.), řecký lyrický básník a epigramatik; *Národ sobě* – slavnostní list, vydaný k oslavě zbudování Národního divadla v květnu 1880; redaktorem literární části byl Neruda; *akademická oslava Hálkova* – na akademii českých žurnalistů 16. 5. předvedli studenti živé obrazy k Hálkovým dílům Závaš z Falkenštejna a Jiří Poděbrad; vystoupení řídil Fr. Kolár; *J. E. Veselý* – Josef Eduard V. (Wesely; 1826–1895), rytec, malíř a umělecko-historický spisovatel; pracoval v muzeích v Berlíně a v Brunšviku, psal fejetony do *Politik*;
- 395: *Teatro italiano* – viz vysv. k str. 102; *před lety . . . deklamován „Jaroslav“* – na akademii Spolku českých žurnalistů v r. 1879; přednášel J. Seifert; *Olivier de La Marche* (1425–1502), franc. básník a kronikář; *lady Hamiltonová* – Emma Harte H. (1761–1815), žena britského diplomata Williama H., milenka admirála Nelsona;
- 396: *Ambros* – August Vilém A. (1816–1876);
- 398: *nemluvme . . . o Meiningských* – rozbor jejich hry podává Neruda na str. 53–57 a 285–289;
- 398: *Tři Angličané čili Honba za člověkem* – pantomimická fraška se zpěvy, tanci a komickými parodiemi od B. Zapperta, upravil Antonín Pulda; v Novém českém divadle poprvé 29. 5. 1880; *mluví se o nové pobostinské bře sl. Deryngové* – viz vysv. k str. 362; *mnichovské Fliegende* – *Fliegende Blätter*, ilustrovaný humoristický časopis;
- 400: *proč přicházejí na přetřes již teď* – v době zasedání zemského sněmu;
- 402: *pan Mayer* – viz vysv. k str. 16; *jakés nové družstvo* – Družstvo Nár. divadla; v jeho výboru byli většinou staročeši; *řekli jsme* – viz str. 116;
- 406: *fara da se* – uděláme si;
- 408: *Bank* – viz vysv. k str. 235;
- 410: *Wallenstein-prolog* – z r. 1798, část o pomíjivosti hereckého umění;
- 413: *sine ira (et studio)* – bez hněvu a zaujatosti;
- 414: *Dítě aneb Honba na redaktora* – fraška oznámená jako práce Antonína Puldy; v *Politik* z 12. 7. však bylo poukázáno na to, že jde o lokalizovaný překlad frašky J. B. Schweitzera (viz vysv. k str. 149); v Národní aréně poprvé 11. 7. 1880 v režii F. Šamberka;
- 415: *Smlouva s lichvářem* – veselohra od Antala Staška; poprvé v Novém českém divadle 15. 7. 1880, v režii Fr. Kolára;
- 416: *Gringoire* – hra Th. de Banvilla (viz vysv. k str. 176); *Nápady* – viz vysv. k str. 201; *Jiří Bittner* – viz vysv. k str. 30; odešel k němec-

- kým scénám za svou ženou Marií B., která opustila Proz. div. po neshodě s J. J. Kolářem;
- 418: *O českosti našich herců* – článek přetištěný s drobnými úpravami v Osvětě 1881 na str. 456–462 uvedla redakce touto poznámkou: „Požadavek národního rázu i živlu ve všelikém umění byl u nás posud v některých kruzích nehrubě pochopen, ano i všelijak překrucován a v lehkost uvozován; pohodlná hesla „světovost“, „kosmopolitismus“, „umění nad národnost povznesené“ ap. nejednomu mrakem zakryla pravdu zřetelnou jako slunce na nebi, že umělecké skvosty, cokoli jich z různých věků pojato jest do pokladnice umění *světového*, všecky – vedle jiných výtečných vlastností – také v znamenité míře *národním* rázem vynikají a že právě v umění *moderním* řečený požadavek s důrazem nebývalým platnosti sobě dobyl jakožto *conditio sine qua non* umělecké dokonalosti. – V těchto dnech u nás požadavku tomu mimo Osvětu velmi jadrný a přesný výraz dal *Jan Neruda* ve svém „dramaturgickém listě“ *O českosti našich herců*, který však může plným právem též nadepsán býti *O českosti v umění českém*. Hájivše povždy zásady tam obsažené a majíce nadto od p. autora slib, zajisté i čtenářstvu našemu velevítaný, že nejen Osvětě více pojednání toho druhu podá, nýbrž po otevření Národního divadla pravidelně o jevišti českém do ní psáti bude: neváháme stať o *O českosti našich herců* v plném znění tuto položit. – Red.“
- 420: *Ital Rossi* – viz vysv. k str. 33; *komedie Ostrovského* – viz vysv. k str. 27;
- 424: *Rottman* – Karel R. (1798–1850); *Hildebrandt* – Eduard H. (1818 až 1868); *dílo zvláštní o české chalupě* – připravovaného materiálu bylo asi použito jen k výstavě v r. 1891;
- 424: *Kaška* – viz vysv. k str. 170; *Krumlovský* – viz vysv. k str. 169;
- 427: *Odchodem pana Šamberka* – zpráva v Nár. listech ze 14. 1. 1885;
- 428: *úvaha o politické činnosti pana Zeithammera* – článek Nebulózni politik v Nár. listech ze 14. 1. 1885, referující o výroční schůzi staročeského Českého klubu (viz vysv. k str. 100); *Grandhotel* – byl v dnešní Opletalově ulici; Neruda bydlel ve Vladislavově ulici;
- 429: *máme na jevišti Národního divadla Lohengrina* – po desetiletí bojů proti Wagnerovi, které podněcovali staročeši, byl Lohengrin jeho první operou na českém jevišti; premiéra byla 12. 1. 1885;
- 430: *chtěli . . . pustit němčinu na jeviště české* – viz str. 7 a vysv.; *Ondyno jsem psal také o dámských „bonzících“* – v Nár. listech ze 16. 1. 1885;
- 432: *Sulzer* – Johann Georg S. (1849–1915), něm. filosof a estetik;
- 433: *u Eggenberků* – založeno P. Švandou ze Semčic r. 1871 na Smíchově; *na Plzence* – na Smíchově; *u Červené hvězdy* – v Karlíně, dnes v Sokolovské třídě;
- 434: *proslulá první společnost kočovní* – Prokopova společnost, viz vysv. k str. 166;
- 436: *Gladstone* – William Ewart G. (1809–1898), angl. politik; *Tisza* – Koluman T. (1830–1902), maď. státník známý protislovenskou politikou;
- 437: *Petruchio* – postava ze Shakespearovy hry *Zkrocení zlé ženy*;

- 438: z *Kartouz* – z věznice, která byla nedaleko Jičína;
439: *Fr. Ad. Šubert* – František Adolf Š. (1849–1915), novinář a spisovatel,
v l. 1885–1900 ředitel Národního divadla;
441: *Křtín* – vl. jm. Josef Křtén (1830–1884), inspicient Proz. div. a herec
drobných rolí.

Dalibor Holub